დროება

ყოველდღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

№ 245 ოთხშაბათი, 4 ნოემბერი 1909 წ. № 245

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კაპ.; უკანასკნელზე—10 კაპ., სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე) მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კაპ., უკან—10 კაპ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითოჯერ ხალამის 4 საათამდე ღირს 3 მ, ღთხი საათის შემდეგ მეტი ეძირება.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და ე. მეტცლ და ამხ.—ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა, და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „დროების" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3 საათამდე და საღამოთი 5-დან 7 მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. დაუბეჭდავ მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია არ ინახავს. ... ერთის თვით ... მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქციის ადრესი: ტფილისი დიდი ვანქის ქ. N 12.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція газ. „ДРОЭБА".

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური.

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპ.

დროება

ყოველ დღიურ გამოცემის გარდა გაზეთს აქვს ყოველკვირეული

სურათებიანი დამატება

პირველ ნოემბრიდან წლის ბოლომდე ღირს 2 მან.

ცალკე ნომერი ყველგან ერთი შაური

დამატებიანი ნომერი (კვირისა) 7 კაპეიკი

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.
ხელის-მოწერა შეიძლება რედაქციის კანტორაში: დიდი ვანქის ქუჩა, N 12, დილით 9-დან 3 საათამდე. საღამოთი 5-დან 7 საათამდე,
ადრესი: Тифлисъ, Редакція „Дроэба" И. С. АГЛАДЗЕ

„დროების" კანტორისაგან.

წლიურ ხელის მომწერთ, ვისაც სრულად არა აქვს ფული შემოტანილი, გაზეთი აღარ გაეგზავნებათ. ● ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან გაზეთი აღარ ეგზანება ვისაც დამდეგ თვის ხვედრი ფული შემოტანილი არა აქვს. ● ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან და არა ნაკლებ ერთი თვისა. ● გაზეთის ყოველ მიუღებლობაზე საჭიროა ხელის მომწერმა კანტორას აცნობოს, რომ მომავლისთვის ყურადღება მიექცეს.

დავით, ილია, კონსტანტინე, ალექსანდრე, თამარ და ელენე იოსების ძენი და ასულნი გაბაშვილნი, სოფიო იოსების ასული და ალექსანდრე პეტრეს ძე სარაჯიშვილები, ელენე ზაალის ასული და ნინო ივანეს ასული გაბაშვილნი გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ უეცრად გარდაცვალებას: პირველნი—ძვირფას მამის, მეორე—სიმამრის, ხოლო უკანასკნელნი—მამამთილის

იოსებ (ტატო) დავითის ძის გაბაშვილისას.

პანაშვიდი სამშაბათს და ოთხშაბათს საღამოს 7 საათზე. ცხედრის გამოსვენება ბინიდან (ოლგას და ბელინსკის ქუჩ. კუთ., საკ. სახ.) ხუთშაბათს, 5 ნოემბერს, დილის 9 ს. ვერის წმ. ნიკოლოზის ეკლესიაში, დაკრძალვა სოფ. ოქროყანაში. (2—531—2)

შალიკო, გიგუცა დავითის ძენი რატიშვილები და სოფიო დავითის ასული ქუმსიშვილისა ძმებით და დით გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ. რომ სოფ. ქსოვრისში 1 ნოემბერს გარდაიცვალა საყვარელი და დაუვიწყარი მამა

დავით შალვას ძე რატიშვილი.

დაკრძალვა 5 ნოემბერს ს. ქსოვრისში. (2—უ—2)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

30 მუდმივი საწოლით და საშშობიარო განყოფილებით.
ქსენიას ქუჩ, სახლი № 7 „ვეტცელის" სასტუმროს ახლოს,
ტელეფონი № 590.

ლამბაშიძე ვ. დ.: შინ. და ბავშვ. ყ.-დღე; გარდა კვირა. 11-12 საათ.
გედევანიშვილი მ. ა. ნერ. და ელექ., ორშ., ოთხშ., და პარ. 10½—11 ს.
გურკო გ. ა. შინაგ. შაბ. 1—2 ს. და კვირას 11—12 ს.
კარშინი. ა. ა. კან. და ვენ., ყოველ დღე კვირას გარდა 2½—3½ ს.
მაღალაშვილი გ. გ. შინ., სამშ. და შაბ. 10—12 ს.
ქიქოძე ტ. ს. შინაგანი. ორშ. და ოთხშაბ. 9—10 ს.
მანსვეტოვი ვ. მ. შინ., ორშ., ოთხშ., და პარას. 1—2 ს.
მელიქიშვილი. ნ. მ. ქირურ. და დედაკაც. ყოველ-დღე 12—1 ს.
მუსხელიშვილი ვ. ს. თვალის, ორშ., ოთხშ. და პარას. 2—2-ნახ. ს.
ფირადოვი რ. ბ. ქირურ. ყოველ-დღე 11—12 ს.
პაპოვი ბ. ა. ყურ., ყელის და ცხვი., ყოვ. დღე, გარდა პარას. 2—2-ნახ. ს.
რცხილაძე. ნ. კბილ. ყოველ დღე. 9—10 ს.
ხობოლევსკი გ. ვ. ქირურ, ყოვ. დღე, 9—11 ს.
თიკანაძე ი. ე. დედაკ. და საბებიო ყოველ დღე 1—2. ს.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი მიკროქიმიურ. და ბაქტერიოლოგიური ლაბორატორ. რომელსაც განაგებს ექიმი ე. გ. ფედოროვი.

რჩევა ღირს 50 კ., საწოლი 2 მანეთიდან დაწყებული. ოპერაც. კონსულტაც., ელექტრონით წამ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა შელავათ. საფასურით. (100—ნ.—29)

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.
ვოგზლის ქუჩა, № 8, ს. ენფიაჯიანცისა, ტელეფონი № 695.

ს. ვაშაყმაძე—ყოველ დღე 9—11 ს. კბილის ავადმყოფ.
ი. გ. გომართელი—ყოველ დღე, შინაგ. და ბავშვ. ავად. 2—3 ს
ა. ნ. დიასამიძე—ყოვ. დღე, 11½—12½ ს. სიფილისი, კანისა და ვენერ.
ნ. მ. მელიქიშვილი—ყოველ დღე, ქირურგ. და ქალებისა, 1—2. ს.
ვ. ს. მუსხელიშვილი—სამშ., ხუთშაბ., და შაბათ. 2—2½ ს. თვალისა.
ბ. ა. პოპოვი—ყელ., ყურ. და ცხვირ. ყოველ დღე 12—1 ს.
ე. გ. ფედოროვი—ყოველ დღე, ოთხშ. და კვირის გარდა, 11—12 ს. შინაგანი და ბავშვების ავადმყოფობანი

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისათვის 50 კაპ.
ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით. (წლ.—ნ.—196)

ამით ვაუწყებ პატივცემულ საზოგადოებას, რომ თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ხელში გადასული

რუსული აბანო

ა ბ ო ე ვ ი ს ე უ ლ ი

რიყის ქ., საკომერციო სასწავლებლის პირდაპირ გაიხსნა. არის ნომრები ელექტრონის განათებით. არის საერთო აბანოები. კეთილ-შობილთათვის და ჩვეულებრივი, ქალებისა და კაცებისა, აგრეთვე სალდათებისათვის. მსურველთ შეუძლიანთ იქონიონ აბონიმენტები დაკლებულის ფასით.

აბანო მოქმედებს დილის 6-დან ღამის 12 საათამდე. ტელეფონი № 718. (5—522—4)

წარმოდგენა № 14. ქართული თეატრი წარმოდგენა № 14.

ხუთშაბათს, 5 ნოემბერს, 1909 წ. აბონიმენტი მესამე.

ქართულ დრამატ. საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება:
პირველად ამ სეზონში სცენები იმერეთის ცხოვრებიდან

„სალხინო"

სცენები 4 მოქმ. გად. ივ. ბარველის მიერ.

მონაწილეობას იღებენ ქ-ნნი: ტასო აბაშიძე, ა. კარგარეთელი, მ. ქილარჯიშვილი, ნ. ჯავახიშვილი; ბ-ნნი: ვ. გამყრელიძე, ნ. გვარამე, ი. ზარდალიშვილი, კ. მესხი, მ. საფაროვი, ვ. ურუშაძე.

ადგილების ფასი: ლოჟები 10 მ. 50 კ.-დან 5 მ.-მდე, პარტერი 2 მ. 50 კ.-დან 60 კ.-მდე, გალერეია 40 კ.-დან 20 კ.-მდე, მოწაფეთათვის 40 კაპ.

დასაწყისი სწორედ საღამოს 8 საათზედ.

მზადდება წარმოსად. „ლევან ბატონიშვილი", „ქოჩრიანი ტოროლა", „გიორგი მესამე".

მორიგი რეჟისორი **კ. მესხი.** რეჟისორის თანაშემწე **ვ. ურუშაძე.**

დრ. საზოგადოების ადმინისტრაცია.

ექიმი კბილისა **ნინო რცხილაძე**
იღებს ავადმყოფებს დილით 10—2 ს., საღამოთი 5—7 ს. ვერა, ოლგას ქუჩა N 25.

ექიმი **ვ. ლამბაშიძე**
გადავიდა გოლოვინის პრ. N 8, ზუბალაშვილის სახლში. იღებს საღამოობით 6—7 ს. კვირა დღის გარდა. (უ)

კაბინეტი ელექტრონის და რენტგენის სამკურნალოსი **მ. გედევანიშვილისა.**
იღებს ავადმყოფებს დილით 12—1 ს. საღამოთი 6—საათ. ვერა ყორღანოვის ქუჩა, საკუთ. სახლი, N 20, ტელ. N 791. (0—ნ.—97)

ექიმი კბილისა **ალ. სოლოღაშვილი**
იღებს ავადმყოფებს 9—2 ს. და 5—7 საათ. გოლოვინის პროსპ. N 12, სახლი მდივანისა. (უ)

ექიმი **ვ. ს. მუსხელიშვილი**
იღებს თვალებით ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 9-დან 11-მდე. კიროჩნის ქ., № 9. (უ)

სამკურნალო

ექიმთა საზოგადოებისა
მუდმივ კრაოტებით.
მიხეილის პრ., 59. ტელეფონი N 1026.

ავადმყოფთა მიღება:
მ. ალაჯანოვი—საშარ. სიფილ. და კან. 11—12 საათ.
ნ. ათენიანცი—ყურ., ცხვირ. და ყელ. 1—2 ს.
ვ. ვნუკოვი—ქირურგიული ავად. 1—2 ს.
ი. ეგიაზაროვი—ნერ. და შინ. 11—12 ს
მ. კიმონტი—ქირურგ. ავად. 11—12 ს.
მ. მაგაკიანი—შინაგ. და ბავშ. 10—11 ს.
ლ. მონინა—ქალის ავად. და ბებიაობა 1—2 საათ.
ა. კალმიკოვა-ვნუკოვა—ქალის ავად. 2—3 საათ.

სამკურნალოსთან ელექტრონით ექიმობა. მასაჟი; მიკროსკ., ბაქტერ. და ქიმიური გამოკვლევანი. ყვავილის აცრა. ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისთვის 50 კ. ოპერაციები და კონსულტ. შეთანხმებით. საავადმ. განყოფილება შესდგება საზოგ. პალატებისა და ცალკე ნომრებისაგან. (100—ზალ.—50)

ექიმი **ლ. ნ. ოჯანჯანოვი**
ყოფილი ასისტენტი პროფ. ნეისსა ბერლინში, სპეციალურად: **საშარდეს, სიფილისის, ვენერ. და კანის ავადმყოფობანი.** დილით 9—11 ს., საღამოთი 6—8 ს. ბავშვები და ქალები 11—12 ს. კადეტის ქ., N 2. (გოლოვინსკის კუთხე). (100—ზალ.—52)

ექიმი ქუთაისში **კ. თ. ტყეშელაშვილი**
იღებს შინაგან და **სპეციალურად ვენერიულ** სნეულებით ავადმყოფთ (ხუსუნატი, სიფილისი, საშარდე მილის, ბუშტის და თირკმელების (ჭაჭების) სატკივარი, დილით 9—12, საღამოთი 5—7; კვირაობით მხოლოდ დილით. ტფილისის ქ., სახლი ფირალოვისა. (0—კვ.—94)

ექიმი კბილისა ქუთაისში **ნ. ა. დემიდოვი**
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე დილით 8—2 ს. საღამოთი 4—7 ს. პლომბის გაკეთება, კბილის ჩასმა და პროტეზები. აბოვიანის ქუჩა, N 14, სახლი დემიდოვისა, (0—586—286)

ექიმი **ა. ნ. დიასამიძე**
კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილით 2—1 ს. საღამოთი 6—8 ს. ხუთშაბათობით მხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს არ იღებს. მოსკოვის ქ., N 4, სახლი გაბაშვილისა. (უ)

ქ უ თ ა ი ს შ ი
კბილის ექიმის **დ. ს. რიჟინაშვილის** კაბინეტთან **გ ა ი ხ ს ნ ა**

სამკურნალო

პირისა და კბილების სენისა. პლომბები, ჩასმა ხელოვ. კბილებისა, გადაკეთება, კბილების ამოღება და სხვა ოპერაციები უტკივრად. ნიხრი მთავრობისაგან დამტკიცებულია. მოსიარულე ავად. მიღება ყოველ დღე დილის 8-დან საღ. 7 ს.-მდე. პუშკინის ქუჩა, საკ. სახლი, N 28. **ვიტუშინსკის** აფთიაქის გვერდით. (100—ნ.—34)

ექიმი **კ. ს. ფონ-ირტელი**
არჩენს სპეც. ქირურ., სამ., ვენერ., ხიფ., ქარ. და კანის ავადმ. (სქესს. უძლ., სისუსტ., ქრონ. ტრიპერი, ხიფ. მედეგი, ბუასილი და სხვ.) დილ. 9—11 ს., საღ. 5—8 ს. გოლოვ. ძეგლ., მონუმენტის მეხ. N 5, ს. შაფრანოვისა, ბუფ. გვერდზე. (100—ზალ.—38)

ექიმი **ვასილ წერეთელი** ქ უ თ ა ი ს შ ი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფებს. საღამოს 4—6 საათზე. ივანოვის ქ., მოხე ქიქოძის სახლი. (0—უ.—39)

ექიმი სპეციალისტი ქ. ქუთაისში **ჩ ა რ ე ქ ო ვ ი**
იღებს განსაკუთრებით ს ი ფ ი ლ ი ს ი ა ნ, ვენერიულ და კანით ავადმყოფებს. ილია ჭავჭავაძის ქუჩა (გეგუთის ქუჩა) აბულაძის მესაზღვრე, იოსელიანის სახლი. დილით 12—2 ს., საღამ. 5—6 ს. (25—ფ.—20)

ექიმი **ე. ვაშაკიძე**
იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს. დილით 8—9 ს., საღამოთი 5—7 ს. ბელინსკის ქუჩა, N 18 (ყოფილი კირპიჩნაია). (0—43)

საშუალო ან სასულიერო **სასწავლებელში კურს დამთავრებულს.** ნიჭიერს და მშრომელ ვმაწვილს—მასწავლებელი სიმონ გრიაზნოვი **ამზადებს პირობით გიმნაზიის მე-6-ე კლასისათვის** ისე, რომ შეგირდი წარსდგეს ეგზამენზე მომავალ მაისში ან მარიობისთვეში. აგრეთვე ზემლემრის სკოლის. მსურველთ პირობები ეცნობათ წერილით. Тифлисъ, Вѣра, Измаиловскій пер. N 6. (3—524—3)

მიიღება ხელის მოწერა **ახალ ყოველ-დღიურ რუსულ გაზეთ**

„ნოვაია რეჩ"-ზე

ცალკე ნომერი—3 კაპ.
ხელის მოწერის ფასი 1 თვით—50 კაპ.
გაზეთი გამოვა 5 ნოემბრიდან.
ადრესი: Тифлисъ. Дворцовая, д. Груз. Дворянства. Ред. газ. „Новая Рѣчь".
რედაქტ.-გამომც. **პ. ა. გოთუა.**

8 ნოემბრიდან ტფილისში გამოვა ახალი ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო რუსული გაზეთი

ნაშ კრაი (ჩვენი მხარე)

გაზეთში მონაწილეობას მიიღებენ როგორც ადგილობრივი ძალები, ისე სატახტო ქალაქების მწერლები და პუბლიცისტები.
გაზეთის ფასი: ერთი თვით 75 კაპ. ერთის წლით 7 მანეთი.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: სასახლის ქუჩა, სახლი N 7 (Дворцовая ул д. N 7).
სტატიები, კორრესპონდენციები და განცხადებები მიიღება ამავე ადრესით.
რედაქტორი მიიღებს მოსალაპარაკებლად ყოველ დღე დილის 12—2 ს.
რედაქ.-გამომცემელი **ვლ. თავართქილაძე** (4—2)

სახელმწიფო სათათბირო

(სააგენტოს დეპეშები)

შეკითხვა.

2 ნოემბერს მოხდა სახელმწიფო სათათბიროს მეთორმეტე სხდომა.

პირველად წაიკითხეს 32 დეპუტატის მიერ შეტანილი შეკითხვა. იგი მიმართულია იუსტიციის და სამხედრო მინისტრებისადმი. შეკითხვა შეეხება იმ მკვლელობებს, რომელიც მომხდარა რიგის ცენტრალურ სატუსაღოში. 12 მარტს ამ სატუსაღოში ყარაულ სალდათებს მოუკლავთ ტუსაღი ქალი ემმა პოდზინი, ხოლო 14 ოქტომბერს—ედუარდ პელა.

ამ შეკითხვის გამო ილაპარაკა პრედკალნმა (ს.-დ.). მან განაცხადა: თოფების სროლა სალდათების მიერ რიგის საპყრობილეში ჩვეულებრივ და ყოველდღიურ მოვლენად გადაიქცა და ტუსაღნი მუდამ განსაცდელში არიანო. ოქტომბრისტმა ფონ-ანრეპმა უარ-ჰყო შეკითხვის სისწრაფე და მოითხოვა, შეკითხვა კომისიას გადასცემოდა—საჭიროა ცნობების შეკრება შეკითხვის დასასაბუთებლადაო.

სათათბირომ სისწრაფე შეკითხვისა არ შეიწყნარა და დაადგინა, გადასცეს იგი კომისიას.

ადგილობრივ სასამართლოს რეფორმა.

შეკითხვის შემდეგ სათათბირომ განაგრძო განხილვა კანონ-პროექტისა ადგილობრივ სასამართლოს რეფორმის შესახებ. სიტყვა წარმოსთქვა რამდენმამე ორატორმა.

კადეტებისაგან ილაპარაკა ჩერნოსვიტოვმა და მაკლაკოვმა. პირველმა აღნიშნა ის გარემოება, რომ ახალ კანონ-პროექტით მოსამართლე არ იქნება დამოუკიდებელი, რაც უმთავრესია მართლ-მსაჯულების საქმეში. ამას გარდა, პროექტით მოსამართლისთვის უნდა დაწესდეს ქონებრივი ცენზი, რაც სულ მეტია და მავნებელიაო. ორატორი წინააღმდეგი იყო აგრეთვე იმისა, რომ სააპელაციო ინსტანციის თავმჯდომარეს მთავრობა ნიშნავდეს; თავმჯდომარის დანიშვნით იუსტიციის სამინისტროს უნდა ადგილობრივ სასამართლოში ჯაშუში იყოლიოსო. ქონებრივ ცენზის შესახებ მაკლაკოვმაც ილაპარაკა. მაგრამ უმთავრესად ეს ორატორი შეეხო იმას, თუ ვისგან უნდა ინიშნებოდნენ მოსამართლენი. შეუძლებელია, ეს საქმე იუსტიციის სამინისტროს მივანდოთ, რადგან თვითონ ეს სამინისტრო დამოუკიდებელი დაწესებულება არ არის—იგი ყურმოჭრილი მონაა შინაგან საქმეთა სამინისტროსიო.

მემარჯვენეთაგან ილაპარაკა შჩეკოვმა და ზამისლოვსკიმ. პირველმა რუსეთის დამღუპველად სცნო კანონ-პროექტი, ამასთან უმთავრესად იმიტომ, რომ ახალი სასამართლოს ურიები ჩაიგდებენ ხელშიო. ორატორის აზრით, უნდა დარჩეს ისევ ვოლოსტის სასამართლო, მხოლოდ საჭიროა მისი გაუმჯობესება. ზამისლოვსკიმ გაიმეორა პირველ სიტყვაში გატარებული აზრი—ახალი სასამართლო საზარალო იქნება რუსეთისთვისაო. ორატორმა წინადადება შეიტანა, შევქმნათ ახალი ვოლოსტის სასამართლო ყველა წოდებისთვის. სასამართლოში გლეხები იქნებიან, მხოლოდ თავმჯდომარედ დაინიშნება ისეთი კაცი, რომელსაც საშუალო ან უმაღლესი განათლება ექნება მიღებულიო.

ილაპარაკეს სხვებმაც, მაგრამ საყურადღებო არა უთქვამთ რა. მომხსენებელმა შუბინსკიმ პასუხი გასცა პროექტის მოწინააღმდეგეთ. აღსანიშნავია ისიც, რომ მემარცხენეთა სიტყვების დროს მემარჯვენენი ჩვეულებრივ ლაზღანდარობდნენ. დმიტრიევს, მაგალითად, სიტყვა არც კი დაამთავრებინეს. ყვიროდნენ და ხმაურობდნენ უფრო კი ბერეზოვსკი მეორე და ტიმოშკინი. თავმჯდომარემ უთხრა მათ, დაჩუმდით თორემ სხვა ზომებს მივიღებ თქვენ წინააღმდეგაო. ყოველ დღე ეუბნება ამას თავმჯდომარე მემარჯვენეებს, მაგრამ „სხვა" ზომები კი არ აღირსსა.

დეპეშები

(პეტერბ. დეპეშათა სააგენტოსაგან)

3 ნოემბერი.

რევოლიუციონური მოძრაობა

ბუენოს-აირესი. 2 ნოემბერს ყუმბარა ესროლეს პოლიციის პრეფექტის ფალკონის ეტლს. ეტლი სულ დაიმსხვრა. პრეფექტი და მისი მდივნები სასიკვდილოდ დაიჭრნენ და მალე გარდაიცვალნენ. ყუმბარის მსროლელმა, ოცი წლის ახალგაზრდა კაცმა, რევოლვერი დაირტყა თავში.

ახმადაბადი. ინდოეთის ვიცე-კოროლის მინტოს მოკვლის განზრახვის დროს მის ეტლს ორი ყუმბარა ესროლეს. ერთი ყუმბარა ხმლით იქით გადააგდო სერჟანტმა, მეორე ყუმბარა მოხვდა აფიცერს. აფიცერი გადარჩა. ეს ყუმბარა შემდეგ აფეთქდა და მძიმედ დასჭრა შემთხვევით გამვლელი კაცი.

ს პ ა რ ს ე თ ი

თეირანი. ახალგაზრდა შაჰის თანადასწრებით გაიხსნა მეჯლისი. შაჰის სეფე-სიტყვა წაიკითხა მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე სეპეხდარმა. საღამოთი ქალაქს გააჩირაღდნებენ. ოსმალეთის საელჩოდან გამოვიდნენ სადარბაზოდ ნამყოფი და ყოფილი ფინანსთა მინისტრი. ამის გამო მათ შაჰის ხაზინაში ფული შეიტანეს.

გ ა ფ ი ც ვ ა.

სიდნეი. მაღაროების მუშების და სხვა პროფესიონალურ კავშირების კონფერენციამ დაადგინა, ყოველნაირი კანონიერი საშუალება ვიხმაროთ, რომ მაღაროების პატრონების და სამთა-მადნო მუშების საჯარო კონფერენცია იქმნეს მოწვეული. თუ ეს ვერ მოახერხეს გადაწყვეტილია სთხოვონ მთავრობას, რომ მაღაროები სახელმწიფოს გადაეცეს. ყველა კავშირებმა უკვე ზომები მიიღეს იმ შემთხვევისთვის, თუ გაფიცვა მოხდა.

ო ს მ ა ლ ე თ ი

ვენა. „კორესპონ. ბიუროს" სალონიკიდან დეპეშითატყობინებენ საბერძნეთის საზღვარზე გაიგზავნ ქვეითა ჯარის ოთხი ბატალიონი და ორი სამთო ბატარეია. ამ ჯარმ თვალ-ყური უნდა ადევნოს, რომ საზღვარზე არ გადმოვიდნენ ბერძენთა ბრბოები.

საზღვარ-გარედ

სინგაპური. სინგაპურის ახლო ერთმანეთს დაეჯახნენ გემები „ონდა" და „ლაზეინი". „ლაზეინი" ჩაიძირა „ონდამ" გადაარჩინა 61 მგზავრი დაიხრჩო „ლაზეინი"-ს კაპიტანი, აფიცერი და 95 კაცი.

ბუდაპეშტი. მეფემ მიიღო მინისტრ-პრეზიდენტი ვეკერლე, კოშუტი და ანდრაში. მეფის აუდიენციამ ვერ გასჭრა. კრიზისის გადაწყვეტად მოლაპარაკება არ შეწყვეტილა. „პესტერ-ლოიდის" სიტყვით იმპერატორს უარი უთქვამს ჯარის შესახებ საკითხში ვერაფერ დაგითმობთო.

ჰ ა ე რ შ ი ფ რ ე ნ ა.

ბრემენი. 2 ნოემბერს ორჯერ გაფრინდნენ ახალი სისტემის ჰაეროპლანით. ჰაეროპლანი ფრინველს ჰგავს. ჰაეროპლანი ასი მეტრის სიმაღლეზე ავიდა და პირველ აფრენის დროს ჰაერში 54 წუთი დარჩა.

რ უ ს ე თ ი

ბლაგოვეშჩენსკი. სამხედრო სასამართლომ განიხილა 8 კაცის საქმე. ბრალდებოდათ სოციალისტ-რევოლიუციონერთა სამხედრო ორგანიზაციის წევრობა. სასამართლომ რვანივე გაამართლა.

ოსტროგოვსკი. 2 ნოემბერს აბანოდან გაიქცა ორი ტუსაღი. მათ კატორღა ჰქონდათ გადაწყვეტილი. ბრალდებოდათ ძარცვა-გლეჯა და მკვლელობა. ერთი ტუსაღი მოკლეს, მეორემ თავს უშველა.

პეტერბურგი. ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრმა შეიმუშავა პროექტი, რომლითაც ეკატერინოსლავის უმაღლესი სამთო-სამადნო სასწავლებელი სამთო ინსტიტუტად უნდა გადაკეთდეს.

ბარონ განზბურგს ნება დართეს დეკემბრის პირველ რიცხვებში ვილნოში მოიწვიოს სრულიად რუსეთის ქალთა პროფესიონალურ სისწავლებელთა წარმომადგენლების კრება.

პეტერბურგი. სამოსამართლო პალატამ განიხილა გაზეთ „სლოვოს“ რედაქტორად ნამყოფის პერცოვის სააპელაციო საჩივარი. ბრალდებოდა ნოვოროსიის გენერალ-გუბერნატორის ტროფიმოვის ცილისწამება, რისთვისაც ოლქის სასამართლომ 7 დღით დაპატიმრება გადაუწყვიტა. პალატამ დაამტკიცა ოლქის სასამართლოს განაჩენი.

სამოსამართლო პალატამ გაამართლა ნაფიცი ვექილი ბუროდინი. ბოროდინს უჩიოდა ადმირალი კოლოკოლცოვი, პრესაში ცილი დამწამოო, რისთვისაც ოლქის სასამართლომ 7 დღით დაპატიმრება გადაუწყვიტა. ბოროდინმა ოლქის სასამართლოს განაჩენი პალატაში გაასაჩივრა.

ამავე დღეს პალატამ განიხილა „ნოვოე ვრემია“-ს თანამშრომლის ა. სტოლიპინის საჩივარი. ბრალდებოდა „ნოვოე ვრემია“-ში ბულაცელის ლანძღვა-გინება, რისთვისაც ოლქის სას-მართლომ 7 დღით დაპატიმრება და 100 მანეთით დაჯარიმება გადაუწყვიტა. პალატამ გაამართლა სტოლიპინი.

მოსკოვი. ერთ სახლში დააპატიმრეს ოთხი კაცი. მათ საიდუმლო კრება ჰქონდათ. წაიღეს არალეგალური ლიტერატურა და პატრონები.

კერჩი. მატარებლის მოსვლისას ოთხი კაცის დაპატიმრება უნდოდათ. ამათ აბრალებენ 31 ოქტომბერს გენიჩესკაში მეარტელეს გაცარცვას, რის დროსაც 20,000 მანეთი წაიღეს. ბოროტგანზრახველებმა დარაჯებს რევოლვერები ესროლეს. სამი ბოროტგანმზრახველი გაიქცა, ერთი დააპატიმრეს. გაქცეულებს დარაჯები დაედევნენ.

პეტერბურგი. დღე-ღამეში ხოლერით ავად გახდა 5, არავინ გარდაიცვალა, ავად არი 129 კაცი.

ხერსონი. 17 ოქტომბრიდან პირველ ნოემბრამდე ხოლერით ავად გახდა 12, გარდაიცვალა 6 კაცი.

შავი-ქვის საქმეები

რას ელტვიან „ჩარჩები“?

უკვე დაიწყო შავი-ქვის მრეწველთა კრება. წინადაც რამდენჯერმე მოგახსენეთ,-რა ზომებს მიმართეს უცხოელმა „ჩარჩებმა“, რომ ჩვეულებრივი კრება მრეწველთა „არა ჩვეულებრივ“ გარემოებებში მოწვეულიყო. „ვითომ“ მიაღწიეს კიდეც საწადელს და ამ „ჩარჩთა“ წარმომადგენლებს, რომ საქმისა რაიმე გაეგებოდეთ ან რაიმე ინტერესი ჰქონდეთ საქმისა, მაშინ ამ კრების გამოყენებაც შეეძლოთ. მაგრამ მათი უვიცობა, მათ მიერ საქმის გაუგებრობა უდრის მათ გაუმაძღარ მადას „აზიელთა“ გადაყლაპვის საქმეში. სამინისტრომ ვერა სცნო შესაძლოდ, წლევანდელ კრებაზე აღეძრა განსახილველად, საბჭოს დაუკითხავად, საკითხები ხარჯთ-აღრიცხვისა და არჩევნების შესახებ. „ჩარჩები“ კი გაიძახიან, ეს არის მარტო საინტერესო საგანი ჩვენთვისაო. თითქო მართლა კუჯ-გამხდარი ფეოდალები იყვნენ, რომელთაც „კენჭის“ ყრა გაძღომის ერთად-ერთ წყაროდ მიაჩნიათ. განა სერიოზულად შეგნებულ მრეწველთ „არჩევნები“ და „კენჭის ყრა“ უნდა აინტერესებდეთ და არა არსებითი საგანი წარმოებისა?

შეიძლება გვიპასუხონ, პროგრამმაში არ არის არც ერთი სერიოზული საგანიო. მერე, ვინ არის ამაში დამნაშავე? ვინ შეადგინა ეს პროგრამმა და ვინ გაუგზავნა სამინისტროს? თვით ამ „ჩარჩებმა“. არც ერთ ადგილობრივ მკვიდრს ამ „ბრძნულ“ პროგრამმის შედგენაში მონაწილეობა არ მიუღია. აკი მოგახსენეთ, „კაპიტალის“ წარმომადგენელნი, „მრეწველობის“ მესვეურნი, იგინი მხოლოდ და მარტო „კენჭობის“ დასდევენ, რომ პეტრეს მაგიერ უსათუოდ პავლე ამოვირჩიოთო. ხანდახან, რასაკვირველია, ამასაც აქვს თავისი საბუთი და ინტერესი, მაგრამ, საყურადღებოა, რა სურთ ამ ჟამად ხსენებულ უცხოელთ? ერთად-ერთი: საბჭოს შემოსავლის შემცირება, რასაც თავისთავად მოჰყვება საბჭოს კულტურულ მოღვაწეობის შესუსტება და საბჭოში მათი გაბატონება.

თუ გადაათვალიერებთ შავი-ქვის მრეწველთა თორმეტ კრების მოღვაწეობას, ნათლად დაინახავთ, რომ მთელი ეს შრომა, მთელი ინიციატივა ამ საქმეში ეკუთვნოდათ ადგილობრივ ქართველ მწარმოებლებს და მათ წარმომადგენლებს. დაინახავთ აგრეთვე, რომ უცხოელნი მთელი ამ 12 წლის განმავლობაში მარტო იმასა სცდილობდნენ, რომ ხელი შეეშალათ ქართველ მწარმოებელთა მუშაობისთვის. ამ 12 კრებაზე 30 სერიოზული მოხსენება იქმნა წარმოდგენილი, რომელთაგანაც მხოლოდ ორი ეკუთვნის უცხოელ მრეწველებს. ორიდანაც ერთი ეხება ტარიფის დაკლებას, საგანი, რომელიც ათასჯერ დაღეჭილი და გადაღეჭილი გახლავთ, და ერთიც შავი-ქვის სარეცხ ქარხნის საქმეს, რომელიც იმდენად ბუნდოვანად არის შედგენილი, რომ კრებამ უარჰყო. დანარჩენ 28 მოხსენებიდან ორი გარეშე კაცს ეკუთვნის (ვეტერინარს და სამთომადნოს მმართველობის მარკშეიდერს ვეტერინარიის საქმის მოწესრიგების და ჭიათურის შავი ქვის მაღაროების კარტის შედგენის შესახებ), ორი საბჭოს მოსამსახურეს, (ერთი ინჟინერს და შეეხება მექანიკურ გადაზიდვის მოწყობას, ხოლო მეორე მოსამსახურეთათვის საპენსიო კასის დაწესებას). დანარჩენ 24 მოხსენებიდან 15 ე. ი. ნახევარი ყველა მოხსენებებისა ეკუთვნის საბჭოს თავმჯდომარეს ზდანოვიჩს და შეეხება: შავი-ქვის მრეწველობისათვის იაფ კრედიტის მოწყობას, ტარიფებს, ქუთაისის გუბერნიაში სამთომადნო სკოლის დაარსებას, შავი-ქვის მრეწველობაში პერიოდულ კრიზისის შესუსტებისათვის საჭირო ზომებს, მუშათა დაზღვევას, შტეიგერთა დაწესებულების რეორგანიზაციას, გზებს და სხვა და სხვა გადასაზიდ საშუალებას, ქიმიის ლაბორატორიის დაარსებას, ჭიათურაში სამოქალაქო სასწავლებლის დაარსებას სამთომადნო განყოფილებით, იმას, თუ რა სახით უნდა ექვემდებარებოდეს ჭიათურის მრეწველობის მუშების საქმე 1903 წლ. კანონს, ამ კანონის ძალით მუშათა დაჯილდოების შესახებ, ჭიათურის მოქიშპე ქვეყნების შესწავლას და სხვა და სხ. თავმჯდომარესვე ეკუთვნის შავი-ქვის მრეწველობის სასტატისტიკო ბიუროს დაარსების ინიციატივა, პირველი სტატისტიკურ ცნობების შედგენა და ამ საქმის მოწესრიგება. დანარჩენი ცხრა მოხსენება ეკუთვნის ადგილობრივ მრეწველებს და შეეხება რკინის გზის საშუალებით შავი-ქვის გადაზიდვის საქმის გაუმჯობესობას, შავი-ქვის საწყობ ადგილების და ფოთის ნავთსადგურის გაუმჯობესობას. გარდა ამისა, ადგილობრივმა მრეწველებმა შეიმუშავეს და წარადგინეს მოხსენება მაღაროებში მუშაობის ტეხნიკურ კონტროლის გაუმჯობესობის შესახებ, იმ ბაზრების შესწავლის შესახებ, რომელნიც ყიდულობენ შავ-ქვას და სხვა.

როგორც ჰხედავთ, არავითარი ინიციატივა და საქმის ცოდნა უცხოელებს არ გამოუჩენიათ. მაგრამ მათ ადმინისტრაციისაგან მაინც მიიღეს დიპლომი სიმწიფისა. ორი საათის მუშაობაა საჭირო, რომ გაიგოთ, რაში გამოიხატებოდა მთელი მოღვაწეობა ამ ვაჟბატონებისა: ისინი ყოველთვის წინააღმდეგნი იყვნენ ხმების იმგვარად განაწილებისა, როგორც წესდებაშია აღნიშნული და მუდამ იმას სცდილობდნენ, რომ ორიოდე კაცს მიეღო იმდენი ხმა (თითოს 12-20), რომ ადგილობრივ მრეწველთა გავლენა მოესპოთ და გაექარწყლებინათ. სცდილობდნენ კრების კასსის შემოსავალი შეესუსტებინათ, რომ მრეწველთა საბჭო თავიანთ კანტორად გადაექციათ.

გადაათვალიერეთ თუთხმეტი წლის ნაშრომი კრებულისა, თუ ერთ მათ ცოცხალ სიტყვას ნახავთ, თუ ერთ წინადადებასა ნახავთ, რომ ხეირიან მწარმოებლის თვისებებს გაჩვენებდეთ.

დღემდის მათმა „ჩარჩულმა“ სურვილებმა ვერ გასჭრა, ამიერიდან რა იქნება, არ ვიცით. ყველაფერი კი ადგილობრივ მრეწველთა შეგნებასა და მტკიცე ერთობაზეა დამოკიდებული. მათ კარგად უნდა იცოდნენ, რომ დღევანდელი საბჭო მათის ინტერესების დამცველია. უნდა იცოდნენ ისიც, რომ „ჩარჩები“ შეიძლება ჰგრძნობენ კიდეც, რომ საბჭო გააღონიერებს ადგილობრივ მრეწველთ სწორედ იმ მხრით, რა მხრითაც ისინი საშიშარნი არიან. საბჭო ეცდება გააკეთოს ისეთი მექანიკური საშუალებანი, საერთოდ მრეწველთა სასარგებლოდ, რომელთა შემწეობითაც ადგილობრივ მრეწველებს შეეძლებათ გაუწიონ ქიშპობა უცხოელებს.

ერთის სიტყვით, თუ ადგილობრივი მრეწველები მხნედ და ერთსულოვნად იმოქმედებენ, უცხოელი „ჩარჩები“ ამიერიდანაც ისე ვერაფერს დააკლებენ, როგორც აქამდე ვერა დააკლეს-რა.

ჭიათურელი.

ახალი ამბავი

ტ ფ ი ლ ი ს ი

ფრანგი კაპიტალისტები. საფრანგეთის კაპიტალისტთა ერთს ჯგუფს მოლაპარაკება აქვს რამდენსამე დაწესებულებებთან, სხვა და სხვა საქმეებისთვის 68 მილიონ მანეთის სესხის გაცემაზე. კაპიტალისტებს აზრადა აქვთ 2 მილიონი მანეთი სესხი გასცენ ჭიათურის რკინის გზის განსაგრძობად, 34 მილიონი ტფილისიდან კაკავამდე ელექტრონის გზის გასაყვანად და სხვა. ამავე კაპიტალისტებს გადაუწყვეტიათ გაანაღდონ ბაქოს 23 მილიონიანი სესხი.

ქალაქის მოიჯარადრენი. ისე, როგორც ნაძალადევში, ქალაქის თვით-მმართველობას სხვაგანაც ჰყავს წვრილი მოიჯარადრენი, რომელთაც ამ რამდენიმე წლის წინად აღუძრავთ შუამდგომლობა საიჯარო ადგილების გამოსყიდვის შესახებ. 1906 წელს 11 დეკემბერს ქალაქის საბჭოს განუხილავს ავლაბრელების თხოვნა და უადგენია, გაიყიდოს ის ადგილები, რომლებიც დასასახლებლად აქვთ ჩამოჭრილი მცხოვრებთ და რომლებზედაც კიდეც ააშენეს მოიჯარადრეებმა სახლები. რადგან ეს დადგენილება სისრულეში არ იქმნა მოყვანილი, ავლაბრელებმა 50-მდე კაცმა ამ დღეებში საერთო თხოვნა შეიტანეს ქალაქის საბჭოში. ავლაბრელები იგონებენ საბჭოს დადგენილებას და თხოულობენ, საბჭომ მოახდინოს განკარგულება, რომ მისი დადგენილება სისწორით იქნეს შესრულებული და ადგილების შესაფასებლადაც განსაკუთრებით კომისია აირჩეს.

შემოწირულება. გვთხოვენ დავბეჭდოთ: საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების საბჭომ მიიღო შემოწირულებანი: ექიმ ილ. დ. ბეგთაბეგიშვილებისაგან 15 მანეთი, კნეინა ე. დ. ასულ ერისთვის მეჯლისაგან — „კარაბადინი“ (მხედრული ხელ-ნაწერი) და რაჟდენ დათეშიძისაგან — რამდენიმე გუჯარი (მათ შორის ორი ტყავისა).

სავალდებულო დადგენილებანი. საბჭოს მიერ შემუშავებულ და გუბერნატორის მიერ დამტკიცებულ სავალდებულო დადგენილებათა თანახმად, მჭედლებს, ზეინკლებს და სხვა ამგვარ ხელოსნებს და სახელოსნოებს, რომელთა ყოფნა ქალაქის მჭიდროდ დასახლებულ ადგილებში ცეცხლის გაჩენის მხრივ საშიშოა, ნება არ მიეცემათ იქონიონ სახელოსნოები ვოგზლისა, მიხეილისა, სადოვოისა, ბარიათინსკისა, გოლოვინისა, სასახლისა, ოლგისა, სოლოლაკისა, ლაზარევისა და კახეთის ქუჩებზე და აგრეთვე ერევნისა, კაჯეთისა და სხვა მოედნებზე და ეკლესია-სკოლებისა და საზოგადო დაწესებულებათა მახლობლად (ასე 50 საჟენზე ახლო). გუბერნატორის განკარგულებით, პოლიციას უკვე ეცნობა შინაარსი ამ დადგენილებებისა და დაევალა სისრულეში მოიყვანონ იგი.

ტფ. ქალაქის საბჭო. ტფ. ქალაქის საბჭომ 2 ნოემბერს თითქმის სულ წვრილმანი და საზოგადო ინტერეს მოკლებული საქმეები განიხილა. საბჭომ მოისმინა მადლობა ბათუმის ქალაქის გამგეობისა გ. ი. ვოლსკის გარდაცვალებისა გამო თანაგრძნობისთვის. ხმოსნებად ვაწაძე და ი. დოლუხანოვი აირჩია წარმომადგენლებად ჭლექთან მებრძოლ კავკასიის საზოგადოების გამგეობაში. დაამტკიცა შიმკევიჩის სახელობის სტიპენდიების დანიშვნის წესი. ა. შიმკევიჩის ნათესავებს გარდაცვალებულის პატივის-საცემლად 17,000 მანეთი შეუტანიათ გამგეობაში და უთხოვნიათ, ორი სტიპენდია დანიშნებოდეს ტფილისის სამხატვრო სასწავლებელში შიმკევიჩის სახელობაზე. საბჭომ დაამტკიცა წესი პუშკინის სახელობაზე 5 სტიპენდიის დანიშვნის შესახებ ტფ. საშუალო სასწავლებლებში თითო სტიპენდია პუშკინის სახელობისა იქნება ვაჟთა და ქალთა გიმნაზიებში, რეალურს სასწავლებელში და 2 ავლაბრის პროგიმნაზიაში. სამი სტიპენდია 100 მანეთიანი იქნება, ხოლო 2 50 მან. საბჭომ რამდენიმე კაცს სტიპენდია და ერთდროული დახმარება მისცა და შემდეგ მიიღო წინადადება გამგეობისა, რომ ლოტკის გორის თავზე ადგილი დაეთმოს სამასწავლო უწყებას სამასწავლებლო სემინარიის შენობის ასაგებად. როგორც მკითხველებმა იციან, აზრადა აქვთ გორის სემინარია ტფილისში გადმოიტანონ. დასასრულ საბჭომ დაამტკიცა წესი უძრავ ქონების დაფასების შესახებ.

ტრამვაიზე. ტრამვაის დირექტორის მიერ სამსახურიდან გამორიცხულმა კონდუქტორებმა გუშინ მიმართეს ტფ. ქალაქის თავის მოადგილეს და სთხოვეს შუამდგომლობა. კონდუქტორები აცხადებენ, უმიზეზოდ სამსახურიდან დაგვითხოვეს, არც სამსახურში გვიღებენ და არც გვაკმაყოფილებენო.

მოხელენი პასუხისგებაში. ტფ. გენერალ-გუბერნატორის განკარგულებით, პასუხის გებაში მისცეს მეტეხის ციხის უფროსი რიმკევიჩი და ზედამხედველი ბებაკოვი იმის გამო, რომ მათი დაუდევრობით ციხიდან ამას წინად გაიქცა პატიმარი იანისონი.

მეურნეთა კრება. კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საბჭო შეუდგა სამზადის ამიერკავკასიის მეურნეთა კრებისთვის. მეურნეთა კრება დაიწყება ნოემბრის შუა რიცხვებში და გასტანს 25 ნოემბრამდე. კრებები სამეურნეო საზოგადოების სადგომში მოხდება.

საპოლიციო ძაღლები. ადმინისტრაციას გადაუწყვეტია, ტფ. ქალაქის პოლიციაში დაგეშილი ძაღლები იყოლიოს საპოლიციო საქმეებში დასახმარებლად. საგუბერნიო ადმინისტრაციის მინდობილებით ამ დღეებში პეტერბურგში გაიგზავნება უბნის ზედამხედველი მარჩენკო ძაღლების გამოწაფვის ხელობის შესასწავლად.

ნამესტნიკის თანაშემწის ჩამოსვლა. კავკასიის ნამესტნიკის ახალი თანაშემწე სენატორი ვატაცი ტფილისში ხვალ 5 ნოემბერს ჩამოვა.

ქვა ნახშირის ექსპლოატაცია. საფრანგეთის კაპიტალისტთა ერთს ფირმას გადაუდვია 5 მილიონი მანეთი ოლთის ოლქში ქვა-ნახშირის ექსპლოატაციისთვის.

ქალაქის სესხი. საფრანგეთის კაპიტალისტების ჯგუფის წარმომადგენელმა ბ-ნმა თ. პოდრეზეცკიმ გუშინ ქალაქის გამგეობას წარუდგინა პირობები ქალაქის 3½ მანეთის სესხის განაღდების შესახებ. კაპიტალისტები თანახმანი არიან ცხრა თუმანი მისცენ ათ თუმანში იმ პირობით, თუ ქალაქი საკომისიო საშრომს მისცემს 1½ %-ს მთელის თანხიდან და ამ გადასახადს უზრუნველჰყოფს კანონიერი ხელ-შეკრულებით. ფირმის წარმომადგენელი აცხადებს, თუ ჩვენს პირობებს მოიწონებთ, არა თუ 300,000 მანეთს შემოგიტანთ ბედ, არამედ მთელს საობლიგაციო სესხს ხელად გავანაღდებთო.

სასჯელის შემსუბუქება. კავკასიის ნამესტნიკმა სასჯელი შეუმსუბუქა ალექსი არუთინოვს, გიორგი შაქარაშვილს, ივანე ჯიქიძეს, ვანო ქელბაქიანს და ილია ასაბაშვილს. ყველა ამათ სამხედრო სასამართლომ სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა. ჰბრალდებოდათ კაცების გატაცება და ფულის გამორთმევა. ნამესტნიკმა სიკვდილით დასჯა შეუცვალა: ალექსი არუთინოვს, გიორგი შაქარაშვილს და ვანო ქელბაქიანს სამუდამო კატორგად, ივანე ჯიქიძეს და ილია ასაბაშვილს თხუთმეტი წლით.

სოხუმის ქალაქის თავი. სოხუმის ქალაქის თავად აურჩევიათ გრაფი ვ. ა. სოლოლოგუბი.

სამართალში მიცემა. ნამესტნიკმა დაამტკიცა ტფ. საგუბერნიო მართველობის დადგენილება სიღნაღის მაზრის სამართველოს საქმის მწარმოებლის მალჩევსკის და ამავე სამართველოს თარჯიმან ხელიშვილის სამართალში მიცემის შესახებ. ამათ ჰბრალდება ქრთამების აღება.

ადგილობრივი ენები სამოსწავლებლო ინსტიტუტში. სამოსწავლებლო ინსტიტუტის დირექტორის ბ-ნ ზაზუბოვიჩის შუამდგომლობით, დაადგინეს, რომ ინსტიტუტთან არსებულ სამოქალაქო სკოლაში ადგილობრივ ენების სწავლება სავალდებულო აღარ იყოს (ტ. ლ.)

სამხედრო სამართალში მიცემა. ნამესტნიკის ბრძანებით სიღნაღის ბოქაულის თანაშემწის ნიკოლოზ მხატვრიძის მოკვლის საქმე სამხედრო სასამართლოს გადაეცა.

დღეს, 4 ნოემბერს, საღამოს 8 საათისთვის, ქართულ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის სადგომში დანიშნულია სხდომა, ახალ კლუბის“ მამასახლისთა საბჭოსი, რომელმაც საბოლოოდ უნდა გადასწყვიტოს საკითხი ბინის დაქირავების შესახებ. თავმჯდომარე სთხოვს მამასახლისებს უსათუოდ დაესწრნენ ამ სხდომას.

შეცდომის გასწორება. „დროების“ მე-242 ნომერში, ფელეტონის უკანასკნელ სვეტში შემდეგი შეცდომებია; დაბეჭდილია „ბევრის მტრობით“, უნდა იყოს „ბევრის მხრით“. დაბეჭდილია „სფერას“, უნდა იყოს—„სფერაში;“ დაბეჭდილია „რამდენიმე სანადის“, უნდა იყოს—„რამდენიმე სახანის“, დაბეჭდილია „წარსული“, უნდა იყოს—„წარსულში“, დაბეჭდილია ერთობა“ ისტორიისა“, უნდა იყოს—„არც ერთობა ისტორიისა“; დაბეჭდილია „ერთად-ერთი უპირველესი საშუალებათაგანი, უნდა იყოს—„ერთი უპირველეს საშუალებათაგანი“.

მოწერილი ამბები

მიქელ-გაბრიელის საზოგადოება (გურიაში). ეს არის დასრულდა ტეხა-კრეფა. ხანგრძლივ გვალვების გამო ნამუშევარმა იზარალა მაღლობ ადგილებში, სამაგიეროდ ჭაობიან მინდვრებში სიმინდისა და ღომის მოსავალმა მოლოდინს გადააჭარბა: სოფლელები ერთხმად ამბობენ, რომ ჭაობებში ამნაირი უხვი მოსავალი ჯერ არ გვინახავსო. საერთოდ-კი წელს ჩვენს საზოგადოებაში მოსავალი საშუალოზე მეტია.

გასულ სექტემბერში მთავრობის აქაურმა მამასახლისმა მემედ-ბეგმა სამსახურს თავი დაანება. სამსახურიდან გადგომის მიზეზი დანამდვილებით არავინ იცის. მემედ-ბეგი კი ირწმუნებოდა: „მთავრობამ რევოლიუციონერობა დამწამა, ძია, და აბა როგორ ვიკადრებდი, რომ კიდევ მემსახურნაო“.

მემედ-ბეგის ნაცვლად ოქტომბრის პირველ რიცხვებში გვესტუმრა თავ. ფადავა. თუმცა ბ-ნი ფადავა ჯერ ჯერობით საქმიანობას იჩენს და სოფლელებსაც ურიგოდ არ ექცევა, მაგრამ სოფლელები მაინც შიშობენ—იქნებ თავადი უცებ გასწყრეს და ქვიშა მოატანოსო. სოფლელების „უნდობლობა“ გასაკვირალი როდია: ჩვენი საზოგადოება დიდხანს ვერ დაივიწყებს ბ-ნ ფადავას მოადგილეების კვირტიასა და მემედ-ბეგის საგმირო საქმეებს.

ამ დღეებში სოფლელებს გამოუცხადეს: გასულის წლების დრამის ფული, კომლზე 10 მან., დაუყონებლივ უნდა გადაიხადოთო (კომლზე ორი მანეთი დრამის ფული ზაფხულში მოჰკრიფეს) სოფლებმა დეპუტაცია გაგზავნეს მაზრის უფროსთან და დრამის პატიება სთხოვეს. მაზრის უფროსმა პატიებაზე უარი სთქვა, მაგრამ სოფლელებს კი აღუთქვა, ფულს ნაწილ-ნაწილად მოგაკრეფინებთო.

გასულ ზაფხულს მიქელ-გაბრიელელებმა ხელი მოაწერეს განაჩენს, რომლის ძალითაც თვითეულ კომლს 5 მ. უნდა გადაეხადა ოზურგეთის მომავალ რეალურ სასწავლებლის სასარგებლოდ. ამნაირი განაჩენი, როგორც ვიცით, გურიაში თითქმის ყველა საზოგადოებამ დაადგინა, მაგრამ განაჩენები მთავრობამ უკანონოდ იცნო და ფულის მოკრეფა შეაჩერა. განაჩენების „უკანონობამ“ [illegible], — რომ გლეხებთან ერთად განაჩენზე სხვა წოდების სოფლელებსაც [illegible] ხელი. სექტემბრის მიწურულში გვესტუმრა ოზურგეთის მომრიგებელი შუამავალი და სოფლელებს გამოუცხადა: რადგან ოზურგეთში სასწავლებლის დაარსების შესახებ ძველი განაჩენი უვარგისად ცნობილი, წინადადებას გაძლევთ, ეხლა დაადგინოთ ახალი განაჩენი და ფულიც მოჰკრიბოთო. მომრიგებელ შუამავლის განცხადებას გულ-გრილად მიეგებნენ სოფლელები. ზოგიერთებმა ეჭვის თვალით შეჰხედეს განაჩენის ხელმეორედ დადგენას: ვაი თუ გვატყუებენ და სასწავლებლის დაარსების მაგიერ მოკრებილი ფული სხვა საქმეს მოხმარდესო. უმეტესობა კი ამბობდა: „სასწავლებლის დაარსება კაი საქმეა, ძმაო, მარა ეგ ოხერი ფული რანაირად უნდა გავწვდეთო!“ ბოლოს განაცხადეს: რადგან საზოგადოების უმეტესობა გვაკლია, სანამ სრული ყრილობა შესდგება, განაჩენის დადგენაზე უარს ვამბობთო. ამნაირი განცხადება თითქმის უარს ნიშნავდა, მაგრამ მომრიგებელმა-შუამავალმა მაინც აღუთქვა სოფლელებს, თავის დროზე ისევ გამოვეცხადები და განაჩენს დაგადგენინებთო. იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ საზოგადოების შეგნებული ნაწილი გონს მოვა და უარს არ იტყვის განაჩენის დადგენაზე.

ცოტა რამ აქაურ სკოლებზედაც. ჩვენს საზოგადოებაში ოთხი პირველდაწყებითი სკოლაა. წლევანდლამდე ამ სკოლების ხარჯს სოფლელები ერთმანეთში იყოფდნენ და თანასწორად იხდიდნენ. წელს-კი სოფ. ხრიალეთს გადაუწყვეტია, სხვა სოფლებს გამოეყოს და აღარ შეეწიოს სასკოლო ხარჯში (ხრიალეთის სკოლის სავსებით ხაზინა ინახავს და ამიტომ გამოყოფა მათთვის დიახაც რომ ხელსაყრელია). თუ ხრიალეთლებმა თავიანთი გაიტანეს, ცუდი დღე დაადგება ზედუბნის სკოლას, რადგან პატარა სოფლისათვის საკუთარ სკოლის შენახვა მეტად საძნელო იქნება. მაზრის უფროსმა მამასახლისს კიდევაც მისწერა: ხრიალეთს სასკოლო გადასახადებისაგან განთავისუფლებო. ასეთი მოწყალეობა რომ სხვა გადასახადებზე გამოეჩინათ, უკეთესი იქნებოდა.

დონეშვილი.

ბრძოლა საფრანგეთის სკოლის გარშემო

ამას წინად ვწერდით, რომ კლერიკალებმა ნამდვილი ჯვაროსნული ომი გამოუცხადეს საფრანგეთის მთავრობას, რომელიც ცდილობს განდევნოს სკოლიდან კლერიკალური და რეაქციონური სული: ვატიკანმა, ამ კლერიკალთა მთავარმა შტაბმა არ დაიყოვნა და თავის საფრანგეთის თანამოაზრეთ შეუთვალა არაფრის გულისათვის უკან არ დაიხიოთ, მედგრად იბრძოლეთ კატოლიციზმის დასაცავადაო. საფრანგეთის სამღვდელოებამ და უმთავრესად ეპისკოპოსებმა მოწოდება გამოსცეს, გაჰკიცხეს საერო სკოლა და ვინ იცის რამდენი ჭორი არ მოახვიეს თავზე. ეს მოწოდებაც თურმე კლერიკალთა მთავარ შტაბში—ვატიკანში ყოფილა შედგენილი.

მაგრამ თუ კლერიკალები ასე თავგამოდებით იცავენ თავის ძველ პრივილეგიებს, რის გულისათვის სკოლაზე ხელს არ იღებენ—სამაგიეროდ და არა თავისუფალ სკოლის მოტრფიალენიც და საფრანგეთის მთავრობაც, რომელიც ამ შემთხვევაში მოწინავე დემოკრატიის სურვილს ანგარიშს უწევს, დიდს მუყაითობას და სიმტკიცეს იჩენენ. მასწავლებელთა და აღმზრდელთა ფედერაცია (კავშირი) თითქმის ასი ათასი წევრისაგან შემდგარი ამ ბოლო დროს ერთობ დიდს როლსა თამაშობს. ფედერაციას კლერიკალებიც ძალა უნებურად ანგარიშს უწევენ. ეპისკოპოსებმა რომ მოწოდება გამოსცეს, მასწავლებელ-აღმზრდელთა ფედერაციამ ამის გამო დაადგინა სამართალში მისცეს ეპისკოპოსები, რომელთა მოწოდება საშინლად ჩირქს სცხებდა მასწავლებლებს და სახელს უტეხავდა მათ ხალხის თვალში. თვითოეულ ეპისკოპოსს

ცალკე უჩივიან, მომჩივნად გამოდის როგორც ეროვნული ფედერაცია მასწავლებელ-აღმზრდელთა, ისე, ფედერაციის ის განყოფილება, რომელიც იმ დეპარტამენტში არსებობს, სადაც ეპისკოპოზი სცხოვრობს. ყოველ ეპისკოპოს 5000 მანეთს უჩივიან. საჩივრის დასაბუთებისთვის მომჩივნებს ეპისკოპოსების მოწოდებიდან მოჰყავთ ამონაწერი, საიდანაც ნათლად სჩანს რომ ეპისკოპოზებს მეტად ცუდი ხმები გაუვრცელებიათ საერო სკოლებზე. დაუწერიათ, რომ საერო სკოლებში ბავშვებს დიდი განსაცდელი მოელით ზნეობრივ აღხრწნილების მხრივ, ასეთი სკოლები საზოგადოების ზნე-ჩვეულების საწინააღმდეგო დაწესებულებანიაო და სხვა. როგორ მოიქცევა სასამართლო, როგორ შეხედავს იგი მასწავლებელთა საჩივარს, ჯერ არავინ იცის. მომავალში ყველაფერი გამოირკვევა და შეიძლება ამ საქმემ დიდი მითქმა-მოთქმა გამოიწვიოს. გაზეთ „მატენ“-ის თანამშრომლისთვის ფედერაციის ერთ ცნობილ მოღვაწეს უთქვამს, სანამ ფედერაცია საჩივარს აღძრავდა იურის კონსულტებს დაეკითხა და მხოლოდ იმათის რჩევის შემდეგ შეიტანა საჩივარი.

საქართველოს მადნეულობა და მისი დამუშავება

თამამად შეიძლება ითქვას, რომ რუსეთის არც ერთი მხარე არ არის ისე მდიდარი მადნეულობით, როგორც ჩვენი ქვეყანა. ბუნების სიმდიდრესთან ერთად გეოგრაფიული და ეთნოგრაფიული მდგომარეობა ნებას აძლევს, რომ ერთ დიდ ინდუსტრიალურ ცენტრად გარდაიქცეს. აგრონავტებიდან დაწყებული რუსებამდის ჩვენს ქვეყანას ესეოდნენ, არბევდნენ, აწიოკებდნენ, მერე რისთვის? იმისთვის, რომ ჩვენი ქვეყნის ბუნების სიმდიდრე ხელში ჩაეგდოთ. ჩვენი უკანასკნელი პოლიტიკური დამონავების ერთად ერთი მიზეზიც სწორედ ის იყო, რომ ჩვენი ქვეყანა თვალ წარმტაცია ბუნების სხვა და სხვა სიმდიდრით. მაშინ გადასწყვიტეს საქართველოს შეერთება, როდესაც დარწმუნდნენ იმის ბუნების სიმდიდრეში.

ჩვენს მთა-ბარში ბევრი სიმდიდრეა: რკინა, ვერცხლი, სპილენძი, შავი ქვა, ნავთი, ნახშირი, ლიტოგრაფიული ქვა და სხვა მადნეულობა, მაგრამ რა: განა ჩვენ შევძელით ამ ბუნების სიმდიდრის გამოყენება? ვერა, ვერ შევძელით. აი აქ არის ჩვენი კულტურის სიღატაკე, და მასთან ჩვენი პოლიტიკური და ეკონომიური სიბეჩავეც — ჩვენ ვერ შევძელით თანამედროვე კულტურის სადავის ხელში დაჭერა. ამ კულტურის ერთი საზომთაგანი დღეს ვაჭრობა — მრეწველობაა. თანამედროვე მრეწველობის დედა-ძარღვად სამთომადნო მრეწველობა და მეტალურგია ითვლება, ე. ი. მადნეულობის დამუშავება და ამ მადნეულობის სახმარებელ ნივთიერებად გარდაქმნა. აი, ორი სამრეწველო დარგი, რომელიც საფუძვლად დაედო დღევანდელ მსხვილ კაპიტალისტურ წარმოებას. ხშირად შეხვდებით დღეს ჩვენში ძველის ძველად დამუშავებულ მაღაროებს, საიდანაც გამოჰქონდათ სპილენძის, ვერცხლის, რკინის და სხვა მადნები და იქვე შეხვდებით ქურობს, სადაც ამ მადნეულობას ადნობდნენ. რას მოწმობს ეს? იმას, რომ მადნეულობის დამუშავებას ჩვენში ძველის-ძველი ისტორია აქვს. ამ მრეწველობის პირველ პიონერებად ჩვენში ბერძნები ითვლებიან, რადგან მაშინ ისინი იყვნენ ამ დარგში დახელოვნებულნი. დღესაც, როგორც გუშინ, ამ მრეწველობას ჩვენში უცხოელები ეწევიან. მაგალითად, ალავერდის მდიდარი სპილენძის მადნები და ქარხნები ფრანგთა საზოგადოების ხელშია; ართვინის (ბათუმის ოლქშია) სპილენძის მადნები ინგლისელებს ეკუთვნით; ტყიბულის ქვა-ნახშირის მადნები სომხების ხელშია და ამნაირად ქართველთა მიერ დაწყებული საქმე უცხოელების ხელში გადავიდა. ტყვარჩელის ქვანახშირის მადნებიც ქართველებს ეკუთვნოდათ, მაგრამ ესეც ეხლა რუსის საზოგადოების ხელშია. ჭიათურის მრეწველობის დედა-ძარღვიც უცხოელებს უჭირავთ ხელში. ქართველები იქ წვრილ მრეწველობას მისდევენ. საქმე ისე მიდის, რომ დღეს თუ ხვალ მათ უნდა მიატოვონ სულ ჭიათურა ან სხვა გზას უნდა დაადგნენ უცხოელებთან საბრძოლველად.

ამნაირად, ჩვენებურ მრეწველობაში არა თუ **ჩვენებური კაპიტალი, ჩვენებური შრომაც** არსადა სჩანს. სანთლით საძებარია ალავერდის მაღაროებსა და ქარხნებში ქართველი მუშა. ორი ათასი მუშაა იქ და თითქმის სულ სპარსელები, ბერძნები და სომხები არიან. სხვაგანაც ამგვარ მრეწველობაში ქართველები უმეტესობას არ შეადგენენ. თანამედროვე მაღარო და ქარხანა მუშისათვის საუკეთესო სკოლაა, სადაც იგი არა თუ თავისს პროფესიაში თუ ხელობაში იწვრთნება, თავისს კლასსობრივ იდეოლოგიასაც ჰქმნის. მუშა ქარხანა-მაღაროში პოლიტიკურ-სოციალურ აღზრდას იძენს, მაგრამ როგორცა ვთქვით, ჩვენებურ ისედაც მცირე ქარხანა-მაღაროებში ნაკლებად ნახავთ ქართველ მუშას. სამაგიეროდ, ქართველნი მრავლად არიან ხელზე მოსამსახურეებად, „ნასილჩიკებათ“ და მეკურტნეებად. ამ რიგად საუკუნოების განმავლობაში ჩვენ ვერ შევქმენით ვერც სამრეწველო კაპიტალი და ვერც სამრეწველო შრომა. მეურნეობას შევნატრით, მაგრამ გვავიწყდება, რომ მეურნეობის განსავითარებლად საჭიროა სამეურნეო ტეხნიკა, ხოლო ეს უკანასკნელი მჭიდროდ არის დაკავშირებული სამრეწველო ტეხნიკასთან. სამრეწველო ტეხნიკა ანვითარებს სამეურნეო ტეხნიკას.

ჩვენ ზევითაც ვთქვით, რომ ჩვენი ქვეყანა იმნაირ პირობებშია, რომ ადვილია აქ მსხვილ მრეწველობის განვითარება. მხოლოდ ჩვენის ეკონომიურ განვითარებისათვის საჭიროა, რომ ჩვენებურმა შრომამ და ჩვენებურმა კაპიტალმა რაც შეიძლება მეტი მონაწილეობა მიიღონ ამ მოძრაობაში. ქართველებს კაპიტალი არა აქვთო, ვამბობთ მართალია, ჩვენ არა გვყავან მილიონერები, მაგრამ ნუ გვავიწყდებათ, რომ დღეს, არც ერთ მსხვილ სამრეწველო დარგს არ აწარმოებს ერთი კაცი. მსხვილი სამრეწველო საქმის დაწყება დღეს მოითხოვს რთულს ორგანიზაციას ტეხნიკურს, კომერციულს და ადმინისტრატიულს. ევროპაში ვერ ნახავთ ვერც ერთ ასე თუ ისე მსხვილ საწარმოვო დარგს, რომ ერთი კაცი აწარმოებდეს; ამისათვის იქ არსდება სხვა და სხვა ფორმის სააქციონერო საზოგადოება. ამნაირ საზოგადოებების ტიპიურ მაგალითს ჩვენ ბელგია გვაძლევს. იქ ვერა ნახავთ მილიარდერებს, მაგრამ ბელგიელები სამილიარდო საქმეებს აწარმოებენ. მათი „უსახელო საზოგადოებები“ მთელს დედა-მიწის ზურგზე არიან მოდებულნი. მათ შეერთებულის კაპიტალით, შრომით და ცოდნით ყველა ქვეყანაში მიჰყავს ხელი მრეწველობას. მათი დევიზია: „L' union fait la force“—„ერთობა ჰქმნის ძალასო“ ჩვენ კი ვმარცხდებით ჩვენშივე სამრეწველო საქმეში. რისთვის? იმისთვის, რომ ჯერა ვქმნით ისეთ ორგანიზაციას, როგორიც საჭიროა დღეს დიდ სამრეწველო საქმის დასაწყებად და გასაძღოლად. თუ გვყავს ორი და სამი მსხვილი კაპიტალისტი მრეწველი, ისინიც სამრეწველო საქმეს სხვაგან ეწევიან, ჩვენი ქვეყნის გარეშე. ამნაირად, მათი კაპიტალი გამოუსადეგარია ჩვენი ქვეყნის მდიდარ ბუნების დასამუშავებლად.

ბევრი რამ არის ჩვენში განსაკუთრებული, ბევრი სამრეწველო დარგია შესაქმნელი, როგორც მაგ., მადნების დამუშავება, დაბა-ქალაქების გაზით და ელექტრონით განათება, სასოფლო რკინის გზები, სასმელ წყლის გამოყვანა და სხვა. ყველაფერი ეს მოითხოვს ჩვენგან შეერთებულ კაპიტალს, ცოდნას და შრომას; ჩვენი ქვეყნის ბუნების სიმდიდრით უცხოელები მდიდრდებიან, ჩვენ კი ვღარიბდებით. რა არის მიზეზი? ჩვენი უვიცობა და უორგანიზაციობა. თანამედროვე მრეწველობა და ვაჭრობა დღეს მეცნიერებაზე არის დამყარებული, მას თავისი კანონები აქვს, ამ კანონებს სწავლობენ თეორეტიულად და პრაქტიკულად; ჩვენ გვაკლია ეს ცოდნაც და ორგანიზაციაც. ჩვენს მადნეულობით მდიდარ მთებს, მაგალითად, სპეციალისტ ინჟინერთა და გეოლოგთა ფეხი ნაკლებად ხვდება. მადნებს უმეტესს ნაწილად ჩვენში მთის მწყესები და სოფლის გლეხები ნახულობენ, ქალაქებში ჩააქვთ და უეცრ სპეკულიატორებს ხელში უგდებენ. ამნაირად ყოველ ნაბიჯზე ჰხვდებით ჩვენში ამ სპეკულიატორებს. ესენი თავიანთ მხრით მაკლერებს ეძებენ, რომ თავიანთი „ზაიავკები“ და კონცესიები ვისმე მიაჩეჩონ. ამ ვაჟბატონებს არც ცოდნა აქვთ და არც კაპიტალი, რომ „ზაიავკების“ და კონცესიების ინდუსტრიალური მნიშვნელობა გამოიკვლიონ სპეციალისტების დახმარებით; მათ უნდათ მხოლოდ მაკლერების საშუალებით ვინმე კაპიტალისტი ხელში ჩაიგდონ და მოატყუონ. ბევრი უცხოელი კაპიტალისტი დააფრთხო ჩვენებურ სპეკულიატორ მაკლერების თინბაზობამ.

აი აქ, ჩვენის აზრით, დიდ სარგებლობას მოიტანდა ჩვენში ჩვენებურ ფულის პატრონთა საზოგადოება, რომელიც სპეციალისტთა დახმარებით ბოლოს მოუღებდა ჩვენში ამნაირ სპეკულიაციას, ყოველ ნახულ მადნეულობას მეცნიერულად და ინდუსტრიალურად გამოიკვლევდა და „ზაიავკების“ და კონცესიების პატრონად თვითონ გახდებოდა.

როგორც გადმოგვცეს, ჩვენში არსდება დღეს სპეციალისტთა ჯგუფი. საჭიროა ამასთან დაარსდეს ფულის პატრონთა ჯგუფიც და ამნაირად შეერთებულის ცოდნით საქმის განხორციელებას შეუდგნენ.

ი. მე—შვილი.

ორ სიტყვაში ოთხიოდე უცნაურობა

ბ-ნმა კვაჰაძემ ამ დღეებში დაბეჭდა „დროებაში“ პატარა წერილი ამ სათაურით: ორიოდე სიტყვა სახელმძღვანელოებზე. ამ ორს სიტყვაში ოთხიოდე უცნაურობას იპოვნით. უპირველესად ყოვლისა იგი სჩივის ქართულის ენის სახელმძღვანელოების უქონლობაზე და იხსენიებს მხოლოდ „დედა ენას“ და „ბუნების კარსა“. მაგრამ განა ამ ორი წიგნის მეტი არაფერი მოგვეპოვება? რად ივიწყებს „გუთანს“, „ქართველ მწერლებს“ ბ-ნი გომელაურისას, „წყაროს“ ბ-ნი ქუთათელაძისას, ქრისტომატიას, ეპისკოპოზის კირიონისას და ბ-ნი ყიფშიძისას. ყველა ამ სახელმძღვანელოს თავ-თავისი ღირსება აქვს, ზოგს მეტი, ზოგს ნაკლები, და არას გზით მათი დავიწყება არ შეიძლება. იქნება ავტორს ჰგონია, რომ ეს წიგნები მხოლოდ თაროებს ამშვენებენ და მკვდარს კაპიტალს, თანხას წარმოადგენენ? სრულიადაც არა. გუთანი ერთის წლის წინად დაიბეჭდა, რიცხვით ოთხი ათასი და, როგორც ისმის, დღემდინ ნახევარზე მეტია გაყიდული და მზადდება ახალი გამოცემა. ბ-ნი გომელაურის ქრისტომატია დაიბეჭდა პირველი გამოცემით შარშანწინ ათას ხუთასი ცალი და ერთის წლის განმავლობაში გასაღდა, მეორედ დაიბეჭდა შარშან სამასი ათასი და დღეს ცოტაღაა დარჩენილი. ქრისტომატიაც ეპისკოპოზი კირიონისა და ყიფშიძისა აგრეთვე მეორედ დაიბეჭდა ამას წინ. ამათზედ ბევრად უხუცესი „წყარო“ მეოთხედ დაიბეჭდა შარშან რიცხვით ათას ორასი და დღეიდან თავისი დაბადებისა გასაღდა ექვსს ათასზე მეტი.

„ბუნების კარი“ ბოლოს წლებამდე მოწყენით გახლდათ, რადგანაც ეს მარტოობას გრძნობდა, ახლა კი ამხანაგები გაუჩნდნენ და მოილხინა. მოილხინა გულწრფელად, რადგანაც კონკურენციამ კი არ შეაფერხა მისი გასავალი, გააძლიერა. წინა წელიწადში გადიოდა 4000-5000 ცალი, უკანასკნელ წელიწადში გაიყიდა ათასით მეტი, ესე იგი ექვსი ათასი.

ჩანს უკანასკნელ წლებში ქართულის წიგნების მოთხოვნილებამ იმატა, წინააღმდეგ ბევრგვარი დაბრკოლებისა და უკუღმართობისა. იმედია, რომ შემდეგში უფრო კიდევ იმატებს.

მართალია, უფროსი კლასებისათვის გვაქვს ჯერჯერობით მხოლოდ ქართველი ავტორების ცალკე გამოცემანი, მაგრამ თუ ამ კლასებში ქართულს ენას ფეხი მტკიცედ მოვაკიდვინეთ განსაკუთრებულის სახელმძღვანელოების შედგენას და გამოცემას მალე მოვესწრებით.

ამ ფეხის მოკიდებისათვის და ჩვენი სამოსწავლო ლიტერატურის აღორძინებისათვის საჭიროა გონივრული და მხნე მოქმედება ჩვენის ინტელიგენციისა. მან უნდა განდევნოს თავისი წრიდან ყოველი შური, პირადობა და საქმის სიკეთეს გულწრფელად ემსახუროს. ვინც ამ სიკეთეს ემსახურება, მას კი არ უნდა მიესიოს, რატომ ჩემებურად არ იცავ საქმესაო, მტერს უნდა შეუტიოს და უკან დაახევინოს. სამწუხაროდ, ჩვენი ინტელიგენტები ხშირად იქცევიან ამის წინააღმდეგ, ოთოთაანთ ქორივით შინაურებს მივარდებიან ხოლმე და გარეულებს ახარებენ, ზურგს უმაგრებენ, ამხნევებენ ქვეყნის წინააღმდეგ. დავუბრუნდეთ ბ-ნ კვაჰაძესა. ყოვლად უცნაურია მისი ჩივილი მასწავლებლების შესახებ, რომელნიც, მისი სიტყვით, თურმე იმდენად უვიცნი არიან, რომ ანბანის სწავლებაც-კი არ შეუძლიანთ. ეს რომ მართალი იყოს, ქართველი ხალხი ყველა კავკასიელს ხალხზე წიგნის ცოდნაში დაბლა უნდა იდგეს. ნამდვილად კი ამ მხრივ, და, სამწუხაროდ, მხოლოდ ამ ხრივ, მას პირველი ადგილი უჭირავს. ეს არ მოხდებოდა არას გზით, თუ სახალხო სკოლის მასწავლებელნი ისე უხეირონი იყვნენ.

ან იქნება მასწავლებლები ვერ ახერხებენ ანბანის სწავლებასა იმის გამო, რომ მიღებული სახელმძღვანელო რთულსა და ძნელს მეთოდზეა შედგენილი? წინააღმდეგ ამისა „დედა-ენის“ ანბანი ისეთს მარტივს მეთოდზე არის აგებული, რომ მისი მარჯვედ ხმარება და სწავლება შეუძლიან არამც თუ უკანასკნელს მასწავლებელსა, არამედ უბრალო გლეხსაც, თუ მან წიგნი იცის. მეტს სიმართლესაც ვიტყვი. საკმარისია ბავშვებს დაეხმაროთ პირველს სამ გაკვეთილის შეთვისებაში, და შემდეგ იგი სურათების და ნორმალური სიტყვის ანალიზის დახმარებით თვითონ დაუხმარებლივ გაათავებს ბოლომდინ ანბანსა და ისწავლის წერა-კითხვასა. და ასე არის ნამდვილად... მაშასადამე, ვერც ერთი ქართულის ენის შემავიწროებელი თავს ვერ იმართლებს იმითი, რომ ქართველებს არც მასწავლებლები უვარგათ და არც სახელმძღვანელო.

გაზვიადებულია ჩივილი ჩვენის კრიტიკოსისა იმაზედაც, ვითომც „დედა-ენაში“ და „ბუნების კარში“ ბლომად იყოს იმერთათვის გაუგებარი სიტყვები. კარგად რომ გაეცნო ეს ორივე წიგნი მას, ამას არ იტყოდა. რამდენიმე წლის წინად „დედა-ენის“ ანბანში, აკაკის დახმარებით, გამოვტოვეთ ყველა ის სიტყვები, რომელნიც დასავლეთ საქართველოში არ იხმარებიან, აგრეთვე გამოვტოვეთ სურათები, რომელთაც იქ სხვა სახელი ჰქვიანთ, მაგალითად—ლოქო, რომელსაც იქაურად ღლავი ეწოდება. ვერ გამოვტოვეთ მხოლოდ სიტყვა „თითა“, რომელიც ნახმარია პირველ ივე გვერდზე, მეორე გაკვეთილში. ვერ გამოვტოვეთ იმის გამო, რომ აქ ყოველი შემდეგი სიტყვა, გასაადვილებლად კითხვის პროცესისა, უნდა იწყებოდეს იმ მარცვლით, რომლითაც თავდება წინა სიტყვა. აი ეს გაკვეთილი: ა—თი, თი—თა, თა—თი, თითი. შეიძლება დასავლეთ საქართველოში ყველგან არ იცოდნენ, რომ თითა გრძელ მარცვლოვანს ყურძენსა ჰქვიან, მაგრამ ამითი არა წახდება-რა. ახლაც-კი რუსი პედაგოგები ანბანის თავში არ ერიდებიან, კითხვის შესამსუბუქებლად უაზრო მარცვლებსა, და ჩვენ ხომ ნამდვილს სიტყვას ვხმარობთ და არა უაზრო მარცვალს. რაც შეეხება „დედა ენის“ მეორე ნაწილსა, აქ ჩვენ თვით ტექსტში, აკაკისავე დახმარებით, ამერს ტერმინებს გვერდში ამოვუყენეთ იმერი სინონიმები. მაგალითად: ფილთაქვა, ანუ ქვასანაყი, ჩურჩხელა, ანუ ჯანჯუხი, ლოქო, ანუ ღლავი, კორიანტელი, ანუ ბდღვირი, ბაღლინჯო, ანუ კედლისტილი, ხე-კაკუნა, ანუ კოდალა, სტაქანი, ანუ ჭიქა, და სხვანი. თვითონ ტექსტში იმიტომ მოვაქციეთ სინონიმები და არა ბოლოზე მივაკერეთ ლექსიკონის სახით, რომ ეს ფორმა უფრო ადვილია ბავშვებისათვის, რომელნიც რაწამს წაიკითხვენ უცნობ სიტყვას, იქვე ამოიკითხვენ მის ამხსნელს სინონიმსა, და არ მოუნდებათ წიგნის ბოლოში ძებნა. ამ ხერხის წყალობით იმერი ბავშვები სრული შეგნებით ითვისებენ ამერ სინონიმებსა და ამერი მოსწავლენიც უნებლიეთ სწავლობენ კითხვის დროს იმერ სინონიმებსა, და ამ სახით ლექსიკონი სიტყვისა ორივე მხარეს უმდიდრდება. რა საკვირველია, არა ერთი და ორი იმერი ტერმინი დამრჩებოდა გადაუთარგმნელი, მაგრამ მათი გაგება კონტექსტის წყალობით, მეზობელი სიტყვების კავშირით, ადვილად შეუძლიანთ არამც თუ მასწავლებლებსა, თვით მოწაფეებსაც.

ტყუილად აზვიადებს ბ-ნი კვაჰაძე ამ დაბრკოლებასა. სადამდინ მიდის ეს გაზვიადება ცხად-ვყოფთ ორ მაგალითით. „დედა ენა“-ში ერთი ლექსი ასე იწყება: „იზარდე, მწვანე ჯეჯილო, დაპურდი, გახდი ყანაო. ბ-ნი კვაჰაძე ითხოვს, რომ სიტყვა ჯეჯილი ახსნილი იყოს, რადგანაც ბევრს არ ესმის დასავლეთ საქართველოში. მაგრამ, ნუ თუ თვითონ ლექსი დღესავით ცხადად არა ჰყოფს, რომ ჯეჯილი ჰქვიან ახლად ამოსულს მწვანე ყანასა? „დედა ენის“ მეორე ნაწილის დასაწყისში მოთავსებულია პაწია მოთხრობა: „სწავლაზე ზარმაცი, ლეკურზე მამაცი. ვანო, სკოლაში წადიო, ფეხები მტკივაო.—ვანო, მოდი ერთი ლეკური დაუარეო.—აბა ერთი კარგი ტაში დაუკარითო“. ამის შესახებ ბ-ნი კვაჰაძე მოგვითხრობს ასეთ კურიოზსა: „ერთმა დიდი ხნის მასწავლებლად ნამყოფმა ის ადგილი, სადაც ნათქვამია: მოდი ერთი ლეკური დაუარეო, ასე გადასცა მოწაფეებს: თითონ გამოიჭიმა, თითქო ხელები ხმალზე დაიდო, და მარჯვენა ხელი ზეით ასწია. შემდეგ ლეკური სვანურ სიტყვად „დაშნად“ გადაუთარგმნა და ასე ამნაირად „ლეკური“ დაშნა გამოვიდა. მოწაფეები ძალზე გაკვირვებული დარჩნენ: ჩხუბის დროს ტაშის დაკვრა რა საჭიროაო“.—პატარა მოსწავლეები ბევრით ჭკვიანები ყოფილან თავისს მასწავლებელზე. და აბა ამისთანა გვამი კურიოზების მეტს კლასში რას მოიქმედებდა! განა დღესავით ცხადი არ არის, რომ აქ „ლეკური“ ნიშნავს თამაშობას, ცეკვას და არა იარაღსა! თუ კრიტიკს უნდოდა ეთქვა, რომ დაუარეს მაგივრად იცეკვეო, ან თამაშე უნდა ყოფილიყოო, ვეტყვით, რომ კარგს ლეკურზე ამერნი ყოველთვის პირველს ტერმინს ხმარობენ.

დასამტკიცებლად იმისა, რომ ძალიან კარგად ესმით დასავლეთს საქართველოში ჩემი ენა, მოვიყვან შემდეგ უტყუარს ფაქტსა. ყოველი ჩემი სახალხო წიგნაკი (ივანიამ რა ჰქმნა? ასპინძის ომი, თავდადებული ქართველები, მეფე ერეკლე და ინგილო ქალი, სხივი წარსულისა და სხვანი) ათი ათასობით მოიფინა თვითეული იმერთა სახლებში, სადაც მასწავლებლის შემწეობა და განმარტება შეუძლებელი იყო და არის. ეს არ მოხდებოდა, თუ დასავლეთის გლეხობას ცოტაოდნად მაინც უძნელდებოდეს წაკითხულის გაგება. მართალია, ეს გლეხობა აქა-იქა შეხვდება წიგნის ტექსტში აღმოსავლეთის სინონიმებს, რომელთა მაგიერ დასავლეთის საქართველოში სხვა სინონიმები იხმარება, მაგრამ უცნობს სინონიმებს [illegible] იგი არა ცალკე განმარტოებულებსა, არამედ [illegible] ველი სიტყვა, [illegible] გად ესმის [illegible] ობით ტყობილობს მნიშვნელობას უცნობის ტერმინისას.

ამ გვარს გაზვიადებას ჩვენ უნდა ვერიდოთ, რადგანაც მას შეუძლიან ხელი შეუწყოს პროვინციალურს სეპარტიზმს, რომელიც უფრო კიდევ მავნებელი იქნება, ვიდრე ჩვენი ისტორიული პოლიტიკური სეპარტიზმი, რომელმაც დააქუცმაცა ჩვენი ქვეყანა, დააუძლურა და მტრების ლუკმად გახადა.

იაკობ გოგებაშვილი.

თეატრი და ხელოვნება

მოხსენება („შავი ნიღაბი“—ლ. ანდრეევისა. ნეზლობინის თეატრში). ნ. ნეზლობინის თეატრში მოიწვიეს ლ. ნ. ანდრეევი. მას უნდა აეხსნა და განემარტა თავის სიმბოლიური პიესის „შავი ნიღაბი“-ს შინაარსი და იდეა. (ეს პიესა ნეზლობინის თეატრში უნდა წარმოადგინონ). სურათი ასეთია: დიდ ფოიეში, შუაში დიდი, გრძელი მაგიდა, რომელსაც ირგვლივ და აქაიქ კუთხეებში ჯგუფებად უსხედან მსახიობნი—80 კაცი და ქალი. აქ არიან მხატვარნი, რეცენზენტნი, კრიტიკოსნი და სხვა ლიტერატორნი. ხმადაბალი გუგუნი გაისმის... გესმის მხოლოდ „შავი ნიღაბი“... „ლორენცო“... (პიესის გმირია). გაიღო კარი და შემოვიდნენ ლ. ანდრეევი, ნეზლობინი და რეჟისორი კ. მარჯანიშვილი. ასტყდა ტაშის ცემა და „ვაშა“. ხანგრძლივ მისალმების შემდეგ ანდრეევმა სთქვა:

„ბატონებო! მოხარული ვარ თქვენის გაცნობით და იმითი, რომ, ჩემდა სასიამოვნოდ, მიმდინარე სეზონში თქვენთან ერთად მიხდება მუშაობა. თქვენი ერთსულოვანი აღტაცება ჩემს დანახვაზე, წრფელი სალამი ჩემდამი, იმედს მაძლევს, რომ ჩემს ნაწარმოებსაც, რომელიც სხვათა შორის, ყველაზე მეტად მიყვარს, ამგვარისავე სიმპატიითა და ყურადღებით მოეკიდებით. ჩემი „შავი ნიღაბი“, ვიმეორებ, ჩემს ნაწარმოებთა შორის ყველაზე მეტად მიყვარს და მსურს მისი დედი აზრი და იდეა ყველასათვის ხელმისაწვდომი და გასაგები იყოს და ამით საზოგადოებასაც შევაყვარო იგი. როდესაც ვწერდი, ასე მეგონა ხალხიც ისე გაიგებს, როგორადაც მე თითონ მესმის-მეთქი. მაგრამ პირველ წარმოდგენის შემდეგ (კამისარჟევსკაიას თეატრში პეტერბურგში) დავრწმუნდი, რომ მასსას, რომელსაც მე დიდის ყურადღებით ვეპყრობი, იგი არ ესმის. ამიტომ გადავწყვიტე, შევასწორო, გაუგებარი ადგილები გასაგებად გავაადვილო. ამისათვის საჭიროა თქვენი დახმარებაც: ვისაც რამე არ გესმით, ვერ მიხვდეთ, მოურიდებლად მკითხეთ. ნუ შეგრცხვებათ, რადგან ამით მე გამიწევთ დიდ დახმარებას და ხალხს—სამსახურს“...

ამის შემდეგ დაიწყო პიესის კითხვა. წაიკითხა პირველ მოქმედების მოწყობილობა. კ. მარჯანიშვილმა აჩვენა დეკორაციის ნიმუში, რომელიც ძალიან მოეწონა. პირველ მოქმედების შემდეგ გაიმართა კამათი. ავტორმა, სხვათა შორის, სთქვა: „ადამიანი მუდამ და ყოველგან ნიღაბს ატარებს. იგი თავის ნამდვილ სახით არასოდეს არა ჩნდება. მაგრამ ლორენცოსა სწამს, რომ ამ ნიღაბ ქვეშ იფარება ნამდვილი სახე ადამიანისა და ამიტომაც ევედრება ყველას: „მოიხსენით ნიღაბიო“. უკანასკნელ მოქმედებაში ლორენცო მხოლოდ ჩვენ, ჩვეულებრივ „ჰკვათამყოფელებს“, მიგვაჩნია შეშლილად. მაგრამ ეს ხანა ლორენცოს ცხოვრებაში სიგიჟე და ავადმყოფობა კი არ არის. ეს არის მისი გამარჯვება, დღესასწაული, მეორედ დაბადება... ლორენცო ვერ ურიგდება ამ ცხოვრებას. მას ირგვლივ ფლიდი და ნიღაბ-აფარებული ხალხი ახვევია. მისი სპეტაკი ბუნება ხმას ვერ უწყობს ამ ჯოჯოხეთურ სიმებ აშლილ მუსიკას და კვდება“...

— კარგი, მაგრამ რათა ჰკლავთ კეთილს კაცობრიობისას?—ჰკითხა ერთმა მსახიობმა.

— იმიტომ, რომ ეს „კეთილი“ ჯერჯერობით ერთია, გამონაკლისია და საერთო მასაში იგი ვერ ხარობს... მაგრამ ჯერ-ჯერობით ასე იყოს და მერე ვნახოთ!“—ღიმილით სთქვა მან.

რეპეტიცია ძალიან მოეწონა. მიზანსცენები, ტონი, როლების შეგნება. მადლობა გადაუხადა კ. მარჯანიშვილს.

— თქვენს სცენაზე თამაშობთ ჩემს პიესებს? — გაცნობისთანავე ჰკითხა ანდრეევმა.

— როგორ არა, მაგრამ ვთამაშობთ ადვილ პიესებს... მაგალითად „ვარსკვლავებისაკენ“, „დღენი ჩვენი ცხოვრებისა“... ისეთ სერიოზულ პიესების წარმოსადგენად, როგორც, მაგალითად, „ანათემა“, „შავი ნიღაბი“, „მეფე შიმშილი“, საშუალება არა გვაქვს... ჩვენი სცენა ღარიბია,—უპასუხე მე.

— სადაც სიყვარულია, იქ საშუალებაც გამოჩნდება... ყველა ერმა სასცენო ხელოვნება ეხლა ყველა დარგზე წინ წამოაყენა... და ქართველები, რამდენათაც ვიცი, კულტურული ერია... მათი წარსული... განათლება წინ მიდის... ყოველ წლივ ამდენი სტუდენტები ეზრდება...

— მართალია, მაგრამ მაინც სიღარიბეა ყველაფერში დამნაშავე... სიღარიბის გამო გამოექცნენ ჩვენს სცენას ასეთი ნიჭიერები როგორც ა. სუმბათაშვილია, მესხიშვილი, მარჯანიშვილი... რას იზამთ?!..

— ძალიან სამწუხაროა, ძალიან! უნდა გრწამდეთ, გიყვარდეთ თქვენი ეროვნული საქმე... დამერწმუნეთ, სიყვარულს წინ ვერავითარი დაბრკოლება ვერ აღუდგება. ყველაფერს დაამსხვრევს... ეხლა აზრადა მაქვს ერთი რომანი დავიწყო, საცა, სხვათა შორის, ქართველიც მეყოლება გამოყვანილი.,.

— დარწმუნებული ვარ, მაქსიმ გორკისავით ცუდის მხრივ არ დაგვხატავთ.

— არა, მე ძალიან კარგის მხრით ვიცნობ ქართველებს და იმედი მაქვს, ამგვარ ტენდენციას ავცდები...

წასვლისას ანდრეევი მთელმა დასმა ტაშის ცემითა და „ვაშას“ ძახილით კარებამდის მიაცილა.

ვალ. შალიკაშვილი.

უცხოეთი

იაპონია და რუსეთი.

როგორც ამას წინადაცვწერდით, რუსეთის ფინანსთა მინისტრი კოკოცევი შორეულ აღმოსავლეთში უნდა შეხვედროდა თავად იტოს, იაპონიის წარმომადგენელს და იმასთან უნდა მოელაპარაკნა რუსეთისა და იაპონიის საქმეებზე. მანჯურიისა და კუნძულ სახალინის საკითხებზე უნდა მოელაპარაკნათ რუსეთისა და იაპონიის წარმომადგენლებს. დანამდვილებით არავინ იცის, რასა თხოულობს რუსეთი და რას იაპონია. ზოგის ცნობით უნდა განისაზღვროს რუსეთისა და იაპონიის გავლენის საზღვარი მანჯურიაში. მეორეთა ცნობით იაპონია თანახმაა ჩრდილოეთ მანჯურია რუსეთის სრულს გავლენის ქვეშ იყოს, მხოლოდ სამაგიეროდ რუსეთმა დაუთმოს კუნძულ სახალინის ჩრდილოეთის ნაწილი. ჯერ გამორკვეული არ არის, რომელი ცნობა უფრო ახლოა სიმართლესთან. ყველაფერი დიდ საიდუმლოებით არის მოცული. რუსეთიცა და იაპონიაც მოლაპარაკებას დიდ მნიშვნელობას აძლევენ. როდესაც თავადი იტო იაპონიის მატარებლიდან რუსეთის ვაგონში ჩაჯდა ასე სთქვა: ამ ვაგონით მოგზაურობა ისტორიული იქნება. შესაძლებელია, რომ აქ ჩაიყაროს საძირკველი რუსეთ-იაპონიის მეგობრულ დამოკიდებულებისაო. იტოს სიკვდილის შემდეგ იაპონიას ძალიან გაუძნელდა სხვა ვინმე დაენიშნა იტოს სამაგიერო. დარწმუნებით იტყობინებიან სატახტო გაზეთები, რომ გრაფი ვიტე გაემგზავრება შორეულ აღმოსავლეთში და მონაწილეობას მიიღებს მოლაპარაკებაშიო.

კრიტეს საკითხი.

იტალიის გაზეთები ეხებიან კრიტეს საკითხს და საერთოდ ყველა იმ აზრისაა, რომ შესაძლებელია საკითხი ძალიან გამწვავდესო. ავსტრია გულმოსულია იტალიისა და რუსეთის დაახლოვებით და აქეზებს ოსმალეთის მთავრობას გადაჭრით გამოაცხადოს თავისი უფლება კუნძულ კრიტეზე. ამ წაქეზებისა და მოთხოვნის შედეგად შეიძლება ის იყოს, რომ „ოთხთა შეთანხმება ჩაიფუშოს (ინგლისი, საფრანგეთი, რუსეთი და იტალია) და სამთა კავშირი დარჩეს.

საზღვრების გამაგრება.

ავსტრო-ჰუნგრეთი ამაგრებს რუსეთისა და იტალიის საზღვრებს. ახალ-ახალ ჯარებსა გზავნიან საზღვრების გასამაგრებლად. უცხოეთის პრესის აზრით ავსტრიის, სამზადისი გამოწვეულია იმით, რომ რუსეთ ავსტრიის ახალი კონფლიქტიო მოსალოდნელიო.

ელჩების გაწვევა.

სამხედრო კავშირი თანდათან მეტს გავლენასა ჰპოულობს საბერძნეთის პოლიტიკურ ცხოვრებაში. მთავრობისათვის მოუთხოვნიათ სხვა-და-სხვა სახელმწიფოებში მყოფ ელჩების გაწვევა. ათინიდან დეპეშით ატყობინებენ რუსეთის გაზეთებს, რომ მთავრობა თანახმაა ეს მოთხოვნილება დააკმაყოფილოს და თავისი დიპლომატიური ელჩები გაიწვიოს.

მეპურეების გაფიცვა ლონდონში.

ლონდონში გაიფიცნენ მეპურეები. გაფიცვა თანდათან ფართოვდება. ქალაქში პურის სიძვირეა.

ჩინეთის პროვინციალური სეიმები.

ამ დღეებში ვწერდით, ჩინეთში პროვინციალური სეიმები გაიხსნა და ჩინეთის ცენტრალურ მთავრობას აზრადა აქვს მომავალი წლიდან სეიმების კომპეტენცია გააფართოვოს. ეხლა უცხოეთის გაზეთები გადმოგვცემენ, რომ სეიმების სხდომებს დიდის ყურადღებით ეპყრობა ხალხი. სეიმებში ამ ჟამად კამათია ახალი გადასახადების და კონცესიების მიცემაზე. რამდენიმე სეიმმა მოითხოვა, რომ უცხოელებს აღარ მიეცეთ კონცესიები. შანტუნგში გერმანელებს საკონცესიოდ მადნები აქვთ აღებული, ჩინელები თხოულობენ დაირღვეს ხელშეკრულება გერმანელებთან. გერმანელები თანახმანი არიან თავი მიანებონ მადნებს, მხოლოდ ზარალის ასანაზღაურებლად 700.000 თაელს თხოულობენ.

სეიმის გახსნამ ხელი შეუწყო პრესისა და ხალხის გამოცოცხლებას. პრესამ ხმა აიმაღლა და მართვა-გამგეობის ამა თუ იმ საკითხე გაბედულად დაიწყო წერა. სხვათა შორის პრესამ და ხალხმაც იერიში მიიტანა გარეშე საქმეთა მინისტრ ლიან-ტუნიერზე, რომელმაც ვერ გაუძლო ხალხისა და პრესის ხმას და სამსახურიდან გადადგომაზე ქაღალდი შეიტანა, მაგრამ მთავარმა სახელმწიფო საბჭომ არ მიიღო მინისტრის სამსახურიდან გადადგომის ქაღალდი და სთხოვა ისევ დარჩენილიყო თავის ადგილზე.

ახალგაზრდა ოსმალთა პარტია.

ავსტრიის გაზეთების სიტყვით, ახალგაზრდა ოსმალთა პარტიის საქმეები უკან-უკან მიდის. სარწმუნოებრივი პარტია თან და თან მეტს გავლენასა ჰპოულობს. ლიბერალურმა კავშირმა სული მოითქვა და აღორძინდაო.

არჩევნები ნორვეგიის პარლამენტში.

ნორვეგიის პარლამენტის არჩევნები დასრულდა. გამარჯვება კონსერვატორებსა ჰხვდათ წილად. „რუსკოე სლოვოს“ ცნობით კონსერვატორების გამარჯვება ქალების ხმების მეოხებითა ყოფილა. ნორვეგიის სატახტო ქალაქის კრისტიანიის დეპუტატს სამინისტროში ირჩევენ. დეპუტატად კრისტიანიიდან ქალი იქნება. ნორვეგიის პარლამენტში ქალი დეპუტატი აქამდე არა ყოფილა. ეს პირველი მაგალითი იქნება.

კრიტეს საკითხი.

გერმანიის პოლიტიკურ წრეებში დარწმუნებულნი არიან, რომ კრიტეს საკითხის შესახებ რუსეთსა, იტალიასა და საფრანგეთს შორის უკვე მოხდა შეთანხმება. ამ სახელმწიფოებს გადაუწყვეტიათ დღეს არსებული მდგომარეობა დაიცვან კრიტეს კუნძულზე. თუ მდგომარეობა შეიცვლება და კრიტეს მცხოვრებნი მოიწადინებენ დეპუტატების გაგზავნას საბერძნეთის პარლამენტში, სახელმწიფოები შესაფერ ზომებს მიიღებენ.

სახელმწიფოთა პასუხი.

როგორც ვიცით, ოსმალეთის მთავრობამ ნოტით მიმართა კრიტეს მფარველ სახელმწიფოებს და აუწყა, რომ ის მზადაა კრიტეს ავტონომია მიანიჭოს. სახელმწიფოებმა თავის მხრივ პასუხი გასცეს ოსმალეთის მთავრობას და აცნობეს, რომ ჯერ დრო არ არის კრიტეს საკითხის საბოლოო გადაწყვეტას შეს უდგეთ. საკითხი იმდენად რთულია, რომ შეიძლება მოულოდნელი ამბები გამოიწვიოსო.

მუშათა გაფიცვა შვეციაში.

მუშათა გაფიცვა შვეციაში ჯერაც არ გათავებულა. ამ გაფიცვას წინად საყოველთაო ხასიათი ჰქონდა. ყველა მუშა მონაწილეობას იღებდა, ქვეყნის მოძრაობა შეჩერებული იყო, გაფიცვას გაფაციცებით თვალყურს ადევნებდნენ ევროპაშიაც და სხვაგანაც. ეხლა გაფიცვამ დაჰკარგა თავის პირვანდელი ხასიათი, მოლაპარაკება მუშებსა და მწარმოებელთა კავშირის შუა შესწყდა და მდგომარეობაც უფრო გაუარესდა. ამ ჟამად ბრძოლა გამართულია სამუშაო ქირაზე და ახალ წესდებაზე, რომელიც მწარმოებელთა კავშირმა წარუდგინა მუშებს. მეტად სასტიკი და აუტანელი პირობები იქნება თუ წესდება ცხოვრებაში გავიდა. მუშებმა უნდა დასდონ მწარმოებლებთან კოლექტიური ხელშეკრულება, რომლის ძალით მწარმოებელთ უფლება ეძლევათ უსაზღვრო მოქმედებისა, ხოლო მუშათა კავშირების კი ფრთები ეკვეცებათ და პირდაპირ შეუძლებლადაც კი ჰხდის მათ არსებობას.

მწარმოებლებმა ყველა ზომები იხმარეს მუშათა ორგანიზაციის დასამარცხებლად. გამოაცხადეს, ყველა მუშა მიღებული იქნება სამუშაოზე, თუ პირადად დასდებს პირობას მწარმოებლებთან, მხარს არ დაუჭერს გაფიცულ ამხანაგებს. ამავე დროს მწარმოებლებმა ძალით გააძევეს გაფიცული მუშები საფაბრიკო ბინებიდან. მუშები მეტად ცუდ მდგომარეობაში ჩაცვივდნენ. კოლექტიურ ხელშეკრულების დადებაზე ვერ დასთანხმდებოდნენ. მუშათა კომიტეტმა გამოაცხადა, რომ მუშები პირადი ხელშეკრულებით შეეკრან მწარმოებლებს და გამოვიდნენ მუშათა ორგანიზაციიდან. ეს პირადი ხელშეკრულების დადება ძალდატანებით არის გამოწვეული და მუშებს ყოველთვის შეეძლოთ მისი დარღვევა. ორგანიზაციიდან გამოვიდოდნენ მუშები, მაგრამ ფარულად ისე ექნებოდათ იმათთან კავშირი. ამით მუშათა ორგანიზაციები არალეგალურ დაწესებულებად იქმნა გამოცხადებული. სადაც მუშათა მდგომარეობა უფრო უკეთესია, სადაც მუშათა კავშირი უფრო ძლიერია—გაფიცვაც და ლოკაუტიც კვლავ გაგრძელდება. გა- „Sociale Praxis“-ის სიტყვით 30 ათასი მუშაა კიდევ გაფიცული. მომეტებული ნაწილი უმუშევრად არის დარჩენილი, გაფიცვის გამო ქუჩაშია დატოვებული. მდგომარეობა გაფიცულებისა მეტად ცუდია. 4 თვეა გაფიცვა სწარმოებს და უფულოდ სხედან. შვეციიდან წინადაც ბლომად მიდიოდნენ სხვა ქვეყნებში სამუშაოს საშოვნელად, ეხლა ხომ, ამ გაფიცვის გამო, დიდძალი მუშა მიდის სამშობლოდან ლუკმა პურის საშოვნელად.

რუსეთი

„ამპარტავნობა დაიწყეს“.

სახელმწიფო სათათბიროს საბიუჯეტო კომისსიის მიერ ფოსტა-ტელეგრაფის მთავარ მართველობის ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვის დროს დეპუტატი შინგარიოვი ფოსტა-ტელეგრაფის უფროსს სევასტიანოვს შეჰკითხებია, როგორა ჰფიქრობთ, საკმაოდ გაუმჯობესდა ფოსტა-ტელეგრაფის მოხელეების მდგომარეობა თუ არაო. ამაზე სევასტიანოვს უთქვამს, მოხელეებს ჯამაგირების მომატებისთანავე სხვა და სხვა მოთხოვნები ებადებათ, უფრო მეტს თხოულობენ, ამიტომ ჩვენ გადავსწყვიტეთ ყოველი ღონისძიება ვიხმაროთ, რომ ამნაირ გადამეტებულ მოთხოვნებს საზღვარი დავუდოთ, რისთვისაც განზრახული გვაქვს მოხელეებათ უბრალო ხალხი მოვიწვიოთო. დეპუტატები სევასტიანოვს შეჰკითხვიან, როგორ უნდა გავიგოთ თქვენი სიტყვები: „უბრალო ხალხი უნდა მოვიწვიოთო“. სევასტიანოვს ამაზე უთქვამს: მაგალითისთვის მოვიყვან პეტერბურგის ფოსტალიონებს. ფოსტალიონები წინად კარგად სცხოვრობდნენ, მათი ცოლები სარეცხს რეცხავდნენ და ამით თავიანთ ქმრებს შველოდნენ. მაგრამ მას შემდეგ, რაც ფოსტალიონები უბრალო მოსამსახურეებიდან მოხელეებად გავხადეთ, გაამპარტავდნენ, მათი ცოლები სარეცხის დარეცხვასაც აღარ კადრულობენ, მოხელეების ცოლები ვართო, ფოსტა-ტელეგრაფის უწყებას ოთახები მოსთხოვეს და სხვა. ამიტომ გადავსწყვიტეთ, ფოსტალიონები წინანდელ მდგომარეობაში ჩავაყენოთ. რასაც ის მოჰყვება, რომ მათი ცოლები სარეცხის გარეცხას იკადრებენ, ფოსტალიონები უბრალო ხალხი იქნება და სხვა და სხვა გადამეტებულ მოთხოვნებით თავს არ მოგვაბეზრებენო?!

✦ ახალი გაზეთი. „რეჩი“-ს სიტყვით, „ცნობილ“ მღვდელ-მონაზონ ილიოდორეს პურიშკევიჩისთვის წინადადება მიუცია, პეტერბურგში გაზეთი გამოსცეთო. გაზეთი ერთი კაპეიკი ეღირება. პურიშკევიჩს უკვე თანხმობა განუცხადებია. გაზეთის მიზანი იქნება, ებრძოლოს მემარცხენე პრესას, „დაიცვას რუსის ხალხი“ და სხვა. გაზეთი პირველ დეკემბრიდან გამოვა.

✦ ოდესის გრადონაჩალნიკი. „კასპი“ ოდესიდან დეპეშით ატყობინებენ: ოდესის გრადონაჩალნიკის განკარგულებით სამხრეთ-დასავლეთის რკინის გზების გამგეობა სამსახურიდან ითხოვს არა რუსებს, განსაკუთრებით პოლონელებს.

✦ თავისუფალი მსმენელები და სახელმწიფო ეგზამენები. საერო განათლების მინისტრს გადაუწყვეტია უნივერსიტეტში თავისუფალი-მსმენლები სახელმწიფო ეგზამენებზე დაუშვას.

✦ კიდევ პროვოკატორი. „რეჩ“-ს პარიზიდან დეპეშით ატყობინებენ: ბურცევის სიტყვით, სოციალ-დემოკრატის მოსკოვის ორგანიზაცია წევრი ანნა გრიგორის ასული სერებრიაკოვა-პროვოკატორია. სერებრიაკოვ 24 წელიწადია, რაც პოლიციაში მსახურობს. მას გაუცია სამი საიდუმლო სტამბა და მთელი რიგი ორგანიზაციებისა.

✦ ქალი მაგისტრი. „კიევ. ვესტ.“ სიტყვით ქ-ნ მ. მ. ვასიუხნოვას კიევის უნივერსიტეტის რექტორთან შუამდგომლობა აღუძრავს, ნება მომეცით ეგზამენი დავიჭირო ქიმიის მაგისტრობაზეო. ვასიუხნოვას გაუთავებია ბერლინის უნივერსიტეტი. უნივერსიტეტის რექტორს უკვე შუამდგომლობა აღუძრავს საერო განათლების მინისტრთან. იმედი აქვთ, რომ მინისტრი ვასიუხნოვას ნებას დართავს ეგზამენი დაიჭიროს.

✦ სიკვდილით დასჯა. სიკვდილით დასჯა გადაწყვეტილი აქვთ: მოსკოვში 3, უფაში 2, სევასტაპოლში 2, ეკატერინოსლავში 3, ელისავეტგრადში 2, კიევში 1, რიგაში 2 კაცს; სიკვდილით დასაჯეს: მოსკოვში 1, პეტერბურგში 2, ოდესაში 1, ხარკოვში 2, რეველში 1 კაცი.

ეგნატე ნინოშვილის

ძეგლის ასაგებად.

„ჯეჯილის“ რედაქციამ მიიღო მღ. კანდელაკისაგან ქალაქ ახალციხეში შეგროვილი 21 მან. 31 კაპ.

შემომწირველთა სია: ახალციხის მაზრის უფროსი თავადი ივანე გიორგის ძე ყარალაშვილი 3 მ., ახალციხის მაზრის ექიმი ივ. გაბ. ასათიანი 2 მ.; თითო მანეთი: მაზრის უფროსის თანაშემწე ივ. ივ. მელიქიშვილი, ქეთევან კანდელაკისა და მღვ. ბენიამინ კანდელაკი; 65 კ. პეტრე პავ. ხუნდაძე; ათ-ათი შაური: რაფ. იაკ. ალელიშვილი, რაფ. ავგ. ბეგიშვილი, ვას. თამარაშვილი, სტ. ჩილინგაროვი, გ. გვენცაძე, სოფიო ნადირაძისა, გიორგი, მაკარ. ყანჩელი, სტ. საიანოვისა, გიგო ხარიტონიშვილი, ქეთევან ხახუტაშვილისა, ბლაღოჩინი მანასია კაპანაძე, მღვ. მიხ. ცაგარელი, კარტანელი მეფისაშვილი; ორ-ორი აბაზი: პეტრე ერეკლოვი, სვ. შაინოვი, მღვდ. ეფრემ ინასარიძე და მღ. ვას. კოპტინაშვილი; ექვსი შაური ალ. სულხანიშვილი; ხუთი შაური: კოსტ. გვარამაძე და მღვ. ალ. ზედგინიძე; თითო აბაზი: მიხ. ერისთავი, გ. სჩებოტარიოვი, ავგუსტინე იგითხანოვი, მღვ. ჩიქოვანი, მღვ. ნიკოლოოზ კიკნაძე, და აკ. ივ. ზარახოვი და დიაკ. ისიდ. ხმალაძე; 15 კ.: ონ. პანამარენკო და მღვ. ფილიპე მეტრეველი; კიდევ თითო აბაზი: ედუარდ შეშაბერიძე და იოსებ მაისურაძე; ორ-ორი შაური: ტ. ინასარიძე, ესტ. ინასარიძე, ივ. ჯამასპიშვილი, არჩ. ჯამასპიშვილი, დიაკვ. გრ. სანდოძე მღვ. დ. კოკოჩლი, მედავითნე ლ. ქურდაძე, დიაკ. ს. მაისურაძე, დიაკ. მაღრაძე, დიაკ. ილ. მიქელაძე, დიაკ. ეგ. ინასარიძე, 16 კ. გაიოზ კანდელაკი და 6 კ. სამ. ზირაქიშვილი. სულ (ფოსტის ხარჯის გამოკლებით) 21 მან. 31 კაპ.

„ჯეჯილის“ რედაქციას მოუვიდა ძველ და ახალ სენაკში შეგროვილი დ. ოყრეშიძის მიერ 24 მ. 20 კ. კნ. მენ. დადიანის ასულის შემწეობით.

შემომწირველთა სია: ორ-ორი მანეთი: ექ. ივლ. ხოფერიამ და ვლადიმერ შავარდნაძემ; თითო მანეთი: ანდ. შუბლაძე, პოლ. ლორთქიფანიძე, რაჟდ. ვამსახურდია, ნიკო ჯანაშია, დ—ძე, ლავრ. ბუიღლიშვილი, გიორგი ქავთარაძე, გრიგოლ ხუნწარია, პეტრე დგებუაძე, მღვ. ირაკლი კალანდარაშვილი, საშა სალაყაიას ქალი, კნ. მენიკო დადიანის ასული, ილ. გიორგაძე, ილია კუმსიევი, მარიამ კაჭარავას ქალი და ნიკოლოოზ თუთბერიძე; ათ-ათი შაური: მღვ. კირილე ჯავახია, იერონიმე არსენიშვილი, ალექსანდრე მესერიძე, ნინო ჰანტურიას ასული, სერგო გოგიავა და ვიქტორ კალანდარაშვილი; ორი აბაზი ეკატერინე ჩაპავა; თითო აბაზი. სვ. განავა, ლეონერი ლელგაშვილი, ივლ. გაბუნია და ივანე ზესიშვილი.

„ჯეჯილის“ რედაქციამ მიიღო „მომავლის“ რედაქციისაგან 190 მ. და 5 კ. (შემომწირველთა სია დაბეჭდილი იყო. № 40)

კიდევ მიიღო „მომავლის“ რედაქციისგან 212 მან. 56 კაპ. (შემომწირველთა სია დაბეჭდილი იყო. № 43 და 47).

5) ჯეჯილის რედაქციამ კიდევ მიიღო შეგროვილი იასონ ფანიაშვილის მიერ 5 მ. 75 კ. შემომწირველთა სია.

თითო მანეთი: ვასილ ნიკოლოოზის ძე ლოლაძემ და ნოშრევან მერკვილაძემ. ორი აბაზი მიხეილ დარჩიაშვილმა.

ექვს-ექვსი შაური: ვლადიმირ გოგობერიძემ, კოტე ლეჟავამ, თბ. სათ.-აზნ. გიმნაზიის მოწაფე დათა ნაცვლიშვილმა.

ხუთ-ხუთი შაური: იოსებ ასლანის ძე გარსევანაშვილმა და ისებ გრიგ. ძე ტატიშვილმა.

თითო აბაზი: მიხეილ თოფურიძემ, გრ. ფანიაშვილმა, სანდრო ლალიაშვილმა, იასონ ქურდაძემ, არშაკ პოღოსოვმა, მიხეილ ხუროშვილმა და გრიგორ ბეგიაშვილმა.

სამი შაური ვასია და პავლესაგან.

ორ-ორი-შაური: პეტრე თოფურიასაგან, თამარასაგან, შალვა იოსების ძე გარსევანაშვილისაგან და ლავრენტი იოსების ძე გარსევანიშვილისაგან.

შედგა 92 მ. 8 კ. დღემ. იყო 1985 მ. 69 კ. არის 2078 მ. 56 კ.

წერილი რედ. მიმართ

მოწყალეო ხემწიფევ, ბატონო რედაქტორო!

ნება გვიბოძეთ თქვენის გაზეთის საშუალებით უღრმესი მადლობა გამოუცხადოთ ბ-ნ ა. ა. ეინხენვალდის, რომელიც მეტად თანაგრძნობით გვეპყრობა და ხშირად გვიგზავნის ხოლმე უფასოდ საოპერო წარმოდგენების ბილეთებს.

ქალთა უმაღ. კურსების მსმენელები.

ოქტომბერში შემთხვევით ... წინამძღვრიანო კარის სკოლის ... ლად ... ვითარება. მოწაფეები ... სადგომში ... სახლეში არ უშვებენ. ბ. სკოლის ... ბინას არ აძლევს სკოლ ს შენობა ... თუმცა ექვსი ოთახი დარაზული ... და შიგ თაგვები დაფხაკუნებენ.

ორი მასწავლებელი ამ ცოტა ... ში დაუთხოვნიათ.

მაზრელი.

განცხადებანი

კირველი კერძო სამკურნალო

დოქტ. ნავასარდიანისა

დაარსებულია 1880 წელს.

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ყოველ დღე, კვირეებს გარდა

დ ი ლ ი თ:

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, ვენერიული (სიფილ.) ავად.

უ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ზ. ი. ბაბანახოვი: 10—11 ს. საბიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურის, ცხვირისა და ყელისა.

მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანის, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.

ა. მ. პუგინოვი: 12—1 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

ა. ი. კარაპეტიანცი: 1—1½ ს. შინაგან და საბავშვო.

ნ. ვ. ალბრეხტი: 12—1¼ ს. შინ. და ბავშვ.

ო. ვ. გეევსკაია-ენგელი: 12—1 საშ., ქალ. და ბავშვ.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ო. ვ. გეევსკაია-ენგელი: 6—6½ საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.

ი. ფ. მარციშევსკი: 6—7 ს. შინაგანი, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

რჩევა 50 კაპ. ღარიბებს უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები შეთანხმებით. სამკურნალოს დირექტორი

მედიც. დოქტორი ბ. ა. ნავასარდიანი.

(წ.—1—208)

გამსესხებელი განყოფილება

სავ. სახ. ვ. ლისიციანისა და ამხ.

(სასახლის ქ., ს. თავად-აზნაურობის ...) იძლევა ყოველ დღე 9-დან შუადღის 1 ს. სესხს სხვა და სხვა ფასიან ნივთეულობის გირაოზე. იქვე შეიძლება ხელის მოწერა პაებზე. (3—3—1)

იყიდება

ერთი ნაჭერი მიწა საბურთალოზე, ყოფილი გაბაშვილისა, ზომით 50 ოთხკ. საჟ., ძალიან ხელმისაწვდომ ფასში. იკითხეთ: ხაზინის (კაზენნაია) ქუჩაზე. თუმანოვის სახლი № 2, ეკ. იმნაძესთან. (3—526—...)

კახეთის მეეენახეთა ღვინის დამყენებელი

გლეხთა ამხანაგობა

„კახეთი“

Товарищество крестьянскихъ кахетинскихъ виноградовладѣльцевъ

„Кахетія“

ამ ეტიკეტით იყიდება ჩვენი ღვინო ყველა სამიკიტნოში, მაღაზიებში და სასმელების დუქნებში.

10 ბოთლს ზევით ვგზავნით ჩვენის ხარჯით თბილისში.

Съ такой этикетъ продается наше вино во всѣхъ бакалейныхъ магазинахъ и питейныхъ заведеніяхъ.

Свыше 10 бут. доставляется вашимъ подводомъ въ Тифлисѣ.

Адресъ: Тифлисъ, Русская ул. № 7. Михаилу Никол. Кадалову.

Русская улица домъ Церковный № 7.

სამანუფაქტურო ვაჭრობა

☛ ივ. გრ. კაჭკაჭოვისა ☚

20 ოქტომბრიდან გაიხსნა ვაჭრობა ახალ შენობაში სოლოლაკის ქუჩაზე, „პროვოდნიკის ამხ.-ბის“ გვერდით, აზოვ-დონის ბანკის ქვეშ (ამირაღოვისეულ მაღაზიაში). თამამშევის ქარვასლიდან ახალ შენობაში გადასვლის შემდეგ საქონელი განახლდა. მიღებულ იქმნა მრავალი სასეზონო საქონელი. აბრეშუმის, მატყლის, მაუდის, ბამბის და ფორმის მატერიები ყველა სასწავლებლისათვის. მაუდი საუკეთესო თვისების მოსწავლეთათვის და სხვა და სხვა პლედები.

—◀ მ რ ა ვ ლ ა დ ა რ ი ს: ▶—

მაუდის მოსახვევები, საბნები პლიუშისა, ბაიკისა, პიკეისა, ატლასისა და ქიშმირისა.

ტილოს საქონელი და სუფრეული

საუკეთესო ფაბრიკისა, გარდინის ტიული, პლიუშის სუფრები, ხავერდი, პლიუში და მანჩესტერი. აუარებელი ფერადი. სატინი, ბატისტი, ბამბაზეა, ნუვოტე და ჩითი.

საწყობი ბამბის ქსოვილებისა, თეთრი და ფერადი საცვლებისთვის და ბალიშის პირები ცნობილ ფირმებისა.

იმედი მაქვს, რომ ჩემი საქონელი ყოველ კონკურენციის გარეშე იქნება

ფასები შეუდარებლად

შეპატიებით გაიყიდება ნაჭრები. (5—6.—5)

სტამბა „სინათლე“ რუსის ქუჩა № 3.

რედაქტორ-გამომცემელი ი. ხ. აბლაძე.